

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WOJKOWICE DO 2030 ROKU

Wojkowice 2026

Opracowanie:

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
1.1 Cel opracowania strategii	4
1.2 Uwarunkowania prawne	5
1.3 Etapy prac nad strategią	6
2. Część diagnostyczna	9
2.1 Ogólna charakterystyka miasta	9
2.2 Wnioski z diagnozy strategicznej	10
2.3 Analiza SWOT	15
3. Część strategiczna.....	18
3.1 Misja i wizja rozwoju miasta.....	18
3.2 Cele strategiczne i kierunki działań	20
3.3 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta	29
3.3.1 Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych	30
3.3.2 Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych	33
3.3.3 Główne elementy infrastruktury społecznej	34
3.3.4 Główne elementy infrastruktury technicznej	35
3.3.5 System powiązań przyrodniczych	36
3.4 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście 40	
3.5 Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi.....	50
3.6 Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	61
4. Część wdrożeniowa	64
4.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii	64
4.2 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	65
4.3 Ramy finansowe i źródła finansowania	67

1. Wprowadzenie

1.1 Cel opracowania strategii

Rozwój miasta jest procesem długofalowym, wymagającym konsekwentnego działania, współpracy różnych środowisk oraz umiejętnego wykorzystania dostępnych zasobów. Niezbędne jest również określenie wspólnej wizji przyszłości i kierunków rozwoju, które pozwolą skutecznie wykorzystywać lokalne potencjały oraz odpowiadać na zmieniające się potrzeby mieszkańców i wyzwania rozwojowe.

Odpowiedzią na tę potrzebę jest Strategia Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku, która stanowi nadrzędny dokument strategiczny wyznaczający kierunki rozwoju miasta w perspektywie najbliższych lat. Dokument ten jest jednocześnie narzędziem wspierającym proces zarządzania rozwojem, pozwalającym na racjonalne wykorzystanie dostępnych zasobów, koordynację działań podejmowanych przez Miasto Wojkowice i jego partnerów społeczno-gospodarczych, a także skuteczne reagowanie na zmieniające się uwarunkowania społeczne, gospodarcze, przestrzenne i klimatyczno-środowiskowe. Stanowi on również punkt odniesienia dla podejmowanych decyzji inwestycyjnych, opracowywania dokumentów wykonawczych oraz pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięć rozwojowych.

Potrzeba opracowania Strategii wynika z konieczności prowadzenia świadomej i długofalowej polityki rozwoju, uwzględniającej aktualną sytuację miasta oraz zmiany zachodzące w jego otoczeniu. Miasto Wojkowice stoi obecnie przed szeregiem wyzwań związanych m.in. z niekorzystnymi procesami demograficznymi, potrzebą dalszego rozwoju usług społecznych, poprawą jakości przestrzeni publicznej oraz zagospodarowaniem terenów poprzemysłowych. Równocześnie miasto dysponuje istotnymi atutami, które należy wykorzystać w dalszym rozwoju miasta. Należą do nich m.in.: korzystne położenie w strukturze Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, dobra dostępność komunikacyjna, wysoki udział terenów zielonych oraz kameralny charakter miasta, łączący zalety niewielkiego ośrodka miejskiego z dostępem do funkcji metropolitalnych.

Celem Strategii jest również wskazanie sposobu wykorzystania tych potencjałów oraz określenie działań odpowiadających na zidentyfikowane problemy i potrzeby rozwojowe. Dokument wyznacza kierunek rozwoju Wojkowic jako miasta atrakcyjnego do zamieszkania, przyjaznego mieszkańcom, dobrze zorganizowanego i odpowiednio wykorzystującego swoje zasoby przestrzenne, społeczne oraz środowiskowe.

Przyjęte w Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku cele i kierunki działań stanowią efekt przeprowadzonej diagnozy strategicznej, analizy lokalnych uwarunkowań oraz dialogu prowadzonego

z mieszkańcami i interesariuszami miasta. Dzięki temu dokument odpowiada na rzeczywiste potrzeby społeczności lokalnej i tworzy podstawy do prowadzenia spójnej polityki rozwoju Wojkowic do 2030 roku.

1.2 Uwarunkowania prawne

Podstawę opracowania Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku stanowi Uchwała Nr XXIV.187.2026 z dnia 16 marca 2026 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Struktura niniejszej Strategii uwzględnia zapisy art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, który stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy opracowanej na potrzeby tej strategii oraz określa w szczególności:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym:
 - a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
 - b) system powiązań przyrodniczych,
 - c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
 - d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
 - a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
 - b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
 - c) kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907 i 1940 oraz z 2025 r. poz. 527 i 680),
 - e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
 - f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,

- g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
 - h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
 - i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
 - j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 581), wraz z zakresem planowanych działań;
 - 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
 - 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
 - 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Dokument składa się z części opisowej oraz graficznej, obejmującej m.in. model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta. Obrazuje on założenia polityki rozwoju przyjętej w części strategicznej oraz przedstawia docelowy sposób organizacji i kształtowania przestrzeni miejskiej.

Ponadto zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przy opracowaniu strategii rozwoju wymagane jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Niniejsza strategia zawiera wszystkie obligatoryjne elementy wskazane w stosownych ustawach. Ponadto została przygotowana zgodnie z praktykami i wskazówkami, które zostały zawarte w dokumencie pn. *Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik Praktyczny* opracowanym na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

1.3 Etapy prac nad strategią

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku wymagało przeprowadzenia szeregu działań analitycznych, badawczych i konsultacyjnych, których celem było rozpoznanie aktualnej sytuacji miasta, identyfikacja jego potencjałów i barier rozwojowych oraz określenie pożądanych kierunków rozwoju w perspektywie do 2030 roku. Procedura przygotowania dokumentu została przeprowadzona zgodnie z art. 10f ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz art. 46-58 ustawy z dnia 3 października 2008 r.

o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Poszczególne etapy prac nad Strategią wraz z zastosowanymi metodami i narzędziami badawczymi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Etapy prac nad Strategią

Etapy prac	Charakterystyka
Analiza <i>desk research</i>	Analiza <i>desk research</i> obejmuje analizę danych zastanych – ogólnodostępnych danych zawartych w dokumentach diagnostycznych i planistycznych w wymiarze lokalnym i regionalnym, w tym między innymi raportach o stanie gminy, ogólnodostępnych opracowaniach, Bazy Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz zbiorach danych statystycznych, gromadzonych między innymi przez Urząd Miasta Wojkowice oraz jednostki organizacyjne. Zebrane dane wyselekcjonowano pod kątem przydatności do diagnozy. Stanowiły one podstawę do wypracowania wniosków na temat badanego obszaru.
Badania ankietowe	W celu poznania opinii mieszkańców na temat funkcjonowania miasta na przełomie marca i kwietnia 2026 r. przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców Miasta Wojkowice. Zastosowano dwie metody zbierania danych: CAWI (<i>Computer-Assisted Web Interview</i>), umożliwiającą respondentom wypełnienie kwestionariusza w formie elektronicznej, oraz PAPI (<i>Paper and Pencil Interviewing</i>), czyli tradycyjną ankietę papierową. W badaniu uczestniczyło łącznie 292 mieszkańców. Celem badania była analiza opinii mieszkańców w zakresie zagadnień społeczno-gospodarczych oraz przestrzenno-środowiskowych. Uzyskane odpowiedzi pozwoliły na rozpoznanie potrzeb lokalnej społeczności oraz stanowiły ważną podstawę do formułowania rekomendacji strategicznych dotyczących rozwoju miasta.
Badania jakościowe	Wybraną formą badań jakościowych były warsztaty strategiczne moderowane przez ekspertów, będących wykonawcą dokumentu. Zostały one przeprowadzone w celu zebrania pogłębionych informacji na temat zachodzących zmian oraz uwarunkowań rozwojowych mających wpływ na Miasto Wojkowice. Badania przeprowadzono w kwietniu 2026 r. wśród przedstawicieli Urzędu Miasta Wojkowice, radnych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych oraz organizacji pozarządowych. Dzięki warsztatom uzyskano również informacje na temat priorytetów i zadań kluczowych do realizacji.
Analiza SWOT	Analiza SWOT to narzędzie strategiczne, które pozwala ocenić mocne i słabe strony (wewnętrzne czynniki) oraz szanse i zagrożenia (zewnętrzne czynniki) dotyczące rozwoju miasta. Analiza SWOT stanowiła punkt wyjścia do sformułowania celów i kierunków rozwoju zawartych w dokumencie.
Opracowanie misji i wizji	Na podstawie diagnozy i analizy SWOT nakreślono misję miasta, będącą ogólnym kierunkiem działań władz miasta oraz wizję stanowiącą opis pożądanego stanu miasta w perspektywie długookresowej.
Sformułowanie celów i kierunków działań	Cele strategiczne zostały sformułowane w oparciu o wnioski wynikające z przeprowadzonej diagnozy strategicznej, analizy SWOT, badań ankietowych i warsztatów z interesariuszami. Są odpowiedzią na realne problemy, deficyty i wyzwania zdiagnozowane w mieście, jak również zmieniające się

Etapy prac	Charakterystyka
	uwarunkowania. Wynikają one bezpośrednio z wypracowanej misji i wizji Miasta Wojkowice.
Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi zilustrowanie kluczowych założeń Strategii, poprzez schematycznie przedstawienie docelowego obrazu miasta w perspektywie 2030 roku, uwzględniając kluczowe uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne. Poszczególne elementy przedstawione na modelu wynikają z zapisów art. 10e ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
Opracowanie części wdrożeniowej	Część wdrożeniowa zawiera opis mechanizmów takich jak monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii. Umożliwią one efektywną i skuteczną realizację zapisów dokumentu. Ponadto, rozdział ten zawiera informacje na temat podmiotów zaangażowanych w realizację strategii, ich roli oraz zasady współpracy. Dokument zawiera także wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych i informacje na temat potencjalnych źródeł finansowania zaplanowanych w strategii zamierzeń.
Konsultowanie i opiniowanie projektu Strategii	Projekt Strategii został poddany konsultacjom społecznym oraz zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa Śląskiego. Podmiotami uprawnionymi do zaopiniowania były sąsiednie gminy i ich związki, lokalni partnerzy społeczno-gospodarczy, właściwy dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, a także mieszkańcy miasta, którzy wyrazili chęć zgłoszenia swoich uwag do projektu strategii. Z kolei Zarząd Województwa Śląskiego zaopiniował projekt Strategii pod kątem sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”.
Przeprowadzenie procedury środowiskowej	Ostatni etap prac dotyczył przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zapisy strategii podlegają weryfikacji przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach, którzy oceniają czy zaproponowane w dokumencie przedsięwzięcia uwzględniają kwestie związane ze środowiskiem w wystarczającym stopniu i czy konieczne jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko.

Źródło: opracowanie własne.

2. Część diagnostyczna

2.1 Ogólna charakterystyka miasta

Gmina Wojkowice jest gminą miejską, położoną w północnej części Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, w powiecie będzińskim, w województwie śląskim. Miasto zajmuje powierzchnię 12,8 km² i jest najmniejszą gminą powiatu będzińskiego. Od północy graniczy z Gminą Bobrowniki i Gminą Psary, od wschodu z Miastem Będzin, od południa z Miastem Siemianowice Śląskie, a od południowego zachodu z Miastem Piekary Śląskie. Jednocześnie południową granicę miasta wyznacza rzeka Brynica.

Pod względem dostępności komunikacyjnej Miasto Wojkowice charakteryzuje się korzystnym położeniem w strukturze Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. W niewielkiej odległości od granic miasta znajdują się ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu regionalnym i krajowym, w tym autostrada A1, drogi krajowe nr 94 i 11 oraz droga wojewódzka nr 911. Zapewniają one dogodne połączenia z dużymi ośrodkami miejskimi Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz innymi regionami kraju, dzięki czemu Miasto Wojkowice pozostaje silnie powiązane funkcjonalnie z większymi miastami regionu, w szczególności Bytomiem, Będzinem, Katowicami i Sosnowcem.

Miasto Wojkowice posiada wyraźnie przemysłowy charakter, związany głównie z funkcjonowaniem Kopalni Węgla Kamiennego „Jowisz” oraz Cementowni „Saturn”, które przez wiele lat stanowiły podstawę lokalnego rozwoju gospodarczego i przestrzennego. Do dziś w krajobrazie miasta widoczne są pozostałości dawnej działalności przemysłowej, w tym obiekty przemysłowe oraz osiedla robotnicze związane z rozwojem zakładów przemysłowych. Istotnym elementem tożsamości Wojkowic jest również ich przynależność historyczna i kulturowa do Zagłębia Dąbrowskiego. Dziedzictwo przemysłowe, kulturowe oraz uwarunkowania historyczne kształtują charakter miasta i pozostają ważnym elementem identyfikacji mieszkańców, stanowiąc jednocześnie jeden z czynników wyróżniających Wojkowice na tle innych miast Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

Obecna struktura przestrzenna miasta charakteryzuje się znacznym rozproszeniem zabudowy oraz brakiem wyraźnie wykształconego centrum miasta, co ma związek z historycznie ukształtowanym schemacie ulicówki w układzie wschód-zachód. Istotnym elementem zagospodarowania przestrzennego Miasta Wojkowice są również tereny otwarte obejmujące ponad połowę jego powierzchni. Są to przede wszystkim tereny użytkowane rolniczo, łąki, pastwiska oraz niewielkie kompleksy leśne zlokalizowane głównie wzdłuż doliny Brynicy i potoku Jaworzniak, które pełnią ważne funkcje przyrodnicze i ekologiczne. W efekcie Miasto Wojkowice zachowuje kameralny charakter wynikający z niewielkiej powierzchni miasta, wysokiego udziału terenów otwartych i zielonych oraz

ograniczonej intensywności zabudowy, stanowiąc istotną przeciwwagę dla intensywnie zurbanizowanego i uprzemysłowionego krajobrazu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

2.2 Wnioski z diagnozy strategicznej

W ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku przeprowadzono szereg prac diagnostycznych opartych na analizie danych ilościowych i jakościowych. Korzystano m.in. z danych ogólnodostępnych Głównego Urzędu Statystycznego, a także dokumentów strategicznych i planistycznych oraz aktualnych opracowań i raportów Miasta Wojkowice. W celu uzupełnienia danych zastanych zrealizowano badanie ankietowe oraz warsztaty strategiczne, które poruszały kwestie społeczno-gospodarcze oraz przestrzenne i środowiskowe. Opinie mieszkańców miasta, przedstawicieli Urzędu Miasta Wojkowice, przedsiębiorców i innych interesariuszy umożliwiły uzupełnienie diagnozy i zwrócenie uwagi na istotne problemy zauważane na terenie miasta.

Synteza wyników prac diagnostycznych stanowi osobne opracowanie, natomiast w niniejszym rozdziale przedstawiono płynące z nich kluczowe wnioski.

Sfera społeczna

Miasto Wojkowice, podobnie jak wiele mniejszych gmin w Polsce, mierzy się z postępującym procesem depopulacji i niekorzystną strukturą demograficzną. Liczba mieszkańców miasta systematycznie maleje. Według danych GUS w 2015 r. miasto zamieszkiwało ponad 9 tys. osób, a w 2024 r. było to około 8,4 tys. osób, co oznacza spadek o 7,5% względem 2015 r. Spadek ten spowodowany

był przede wszystkim ujemnym przyrostem naturalnym, rosnącym obciążeniem demograficznym oraz procesem starzenia się społeczeństwa. W latach 2020-2024 liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (emerytalnym) wzrosła z 26,1% do 28,3%, co było wynikiem wyższym niż średnia dla powiatu będzińskiego oraz województwa śląskiego. Z kolei udział najmłodszych mieszkańców miasta oraz osób w wieku produkcyjnym był niższy w odniesieniu do powiatu i województwa. W efekcie przyrost naturalny w 2024 r. ukształtował się na poziomie -11,1 os. na 1000 ludności (w powiecie był on na poziomie -8 os., a w województwie -6,1 os. na 1000 ludności). Proces ten powoduje rosnącą presję na rozwój usług społecznych, zdrowotnych i opiekuńczych, a jednocześnie ogranicza potencjał rynku pracy.

Pozytywnym aspektem jest jednak fakt, że saldo migracji pozostaje na poziomie dodatnim, choć w ostatnich latach stopniowo maleje. Oznacza to, że Miasto Wojkowice nie traci całkowicie swojej atrakcyjności osiedleńczej. Wyniki badań prowadzonych wśród mieszkańców potwierdzają, że miasto jest postrzegane jako dobre miejsce do życia (54,1% respondentów odpowiedziało „raczej tak”, a 35,3% – „zdecydowanie tak”), a znaczna część mieszkańców wiąże z miastem swoją przyszłość (79,5%).

Jednocześnie, w ramach prowadzonych warsztatów strategicznych, mieszkańcy zwracali uwagę na atuty miasta, w tym spokój, ciszę, dobrą lokalizację i jego kompaktowy charakter, który zapewnia mieszkańcom szybki dostęp do codziennych usług.

Istotnym problemem pozostaje niski poziom zameldowania mieszkańców. Zjawisko to powoduje ograniczenie wpływów podatkowych miasta, a jednocześnie generuje konieczność świadczenia usług publicznych dla większej liczby osób niż wynika to z oficjalnych danych statystycznych.

Miasto Wojkowice posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę społeczną, jednak wiele obszarów wymaga dalszego rozwoju i dostosowania do zmieniających się potrzeb mieszkańców. W mieście funkcjonują placówki edukacyjne obejmujące poziom przedszkolny, podstawowy oraz ponadpodstawowy. Pomimo utrzymującej się liczby dzieci w wieku 3-6 lat, miasto odnotowuje spadek liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz relatywnie niski odsetek dzieci w wieku 3-6 lat korzystających z opieki przedszkolnej. Może to wskazywać na ograniczoną dostępność lub jej niedostosowanie do potrzeb i oczekiwań mieszkańców. W odniesieniu do edukacji szkolnej, w ostatnich latach zauważalny był wzrost liczby uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, jednak wyniki egzaminów ósmoklasisty i matur pozostawały niższe niż średnie wyniki dla powiatu i województwa. Sytuacja ta wskazuje na potrzebę dalszego wzmacniania jakości edukacji, rozwijania nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej oraz tworzenia atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych wspierających rozwój kompetencji dzieci i młodzieży.

Głównymi podmiotami funkcjonującymi na terenie Wojkowic w zakresie upowszechniania kultury są: Miejski Ośrodek Kultury w Wojkowicach oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Wojkowicach. Pomimo relatywnie szerokiego zakresu działań animacyjnych w tych instytucjach, dostrzega się bariery ograniczające rozwój oferty kulturalnej w mieście. Są to przede wszystkim niewystarczające warunki lokalowe, ograniczone możliwości finansowe oraz niski poziom aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców. Z drugiej jednak strony mieszkańcy podkreślają potrzebę rozwoju oferty czasu wolnego, skierowanej w szczególności do młodzieży i młodych rodzin, a także tworzenia przestrzeni sprzyjającej integracji mieszkańców. Istotne będzie zatem rozwijanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, modernizacja istniejących obiektów oraz podjęcie działań wzmacniających zaangażowanie społeczne i kulturalne mieszkańców.

Usługi z zakresu pomocy społecznej w mieście świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wojkowicach. Kluczowe potrzeby mieszkańców w obszarze pomocy społecznej koncentrują się przede wszystkim na rozwoju usług społecznych, w szczególności skierowanych do osób starszych oraz niesamodzielnym, a także w zakresie wsparcia rodzin i osób znajdujących się w sytuacji wieloproblemowej oraz aktywizacji społecznej i zawodowej. Istnieje również potrzeba wzmacniania

lokalnego systemu wsparcia poprzez rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej oraz inicjatyw środowiskowych. Diagnoza wskazuje również, że system pomocy społecznej w Mieście Wojkowice znajduje się w fazie przejściowej, tj. od modelu interwencyjnego, opartego na świadczeniach finansowych, do modelu usługowego, skoncentrowanego na wsparciu środowiskowym i długoterminowej pracy z mieszkańcem.

Sfera gospodarcza

Gospodarka lokalna i rynek pracy Miasta Wojkowice jest silnie związany z ponadlokalnym rynkiem pracy Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. W mieście obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych, jednakże wskaźnik liczby podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców pozostaje niższy niż w powiecie i województwie. Dominującą rolę odgrywają mikroprzedsiębiorstwa oraz podmioty działające w sektorach, takich jak: handel, budownictwo, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Widoczny jest również znaczny udział nowo zarejestrowanych podmiotów z sektora kreatywnego w stosunku do nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem (15% w 2024 r. w stosunku do 8% w powiecie i 7,5% w województwie), co może świadczyć o stopniowej zmianie charakteru lokalnej gospodarki oraz rosnącym potencjale działalności opartych na usługach i produkcji kreatywnej (m.in. reklama, moda, wzornictwo, sztuka).

Liczba pracujących mieszkańców nieznacznie maleje (o 1,7% w latach 2022-2024), przy jednoczesnym relatywnie wysokim wskaźniku pracujących na 1 000 mieszkańców (429 os. w 2024 r. w stosunku do 398 os. w powiecie będzińskim i 396 os. w województwie śląskim) oraz przeciętnym poziomie wynagrodzeń (7 917 zł brutto według danych GUS za sierpień 2025 r.) wyższym od wartości powiatowych (7 859 zł brutto), lecz niższym od średniej wojewódzkiej (8 663 zł brutto). Z kolei poziom bezrobocia pozostaje na stosunkowo niskim poziomie, mimo okresowych wahań (2,5% bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w 2024 r.), co wskazuje na względną stabilność lokalnego rynku pracy. Świadczy to o relatywnie wysokiej aktywności zawodowej mieszkańców, choć odzwierciedla to również silną zależność od zewnętrznego rynku pracy. Według danych GUS za 2021 r. dotyczących przepływów pracowniczych, z Wojkowic do innych gmin do pracy dojeżdżało blisko 2,4 tys. mieszkańców, z czego najwięcej do Katowic, Będzina, Czeladzi i Sosnowca. Do Wojkowic dojeżdżało natomiast około 926 osób, głównie z Będzina oraz Gminy Bobrowniki.

Powszechność codziennych wyjazdów mieszkańców do pracy poza Wojkowice potwierdzają również wyniki badań ankietowych. Łącznie około 60% ankietowanych wskazało, że pracuje poza terenem miasta, a najwięcej negatywnych ocen w zakresie rynku pracy dotyczyło możliwości znalezienia satysfakcjonującej pracy na terenie miasta oraz jakości lokalnych ofert pracy. Zjawisko to wskazuje

z jednej strony na korzystne położenie miasta w obrębie metropolii i możliwość dostępu mieszkańców do szerokiego rynku pracy, natomiast z drugiej strony świadczy o ograniczonej liczbie atrakcyjnych miejsc zatrudnienia na miejscu. W efekcie Miasto Wojkowice pełni głównie funkcję mieszkaniową, a znaczna część mieszkańców realizuje swoją aktywność zawodową poza jego granicami.

Stefa przestrzenna

Atutem Miasta Wojkowice, przekładającym się również na sferę gospodarczą, jest jego położenie. Bliskość większych ośrodków miejskich Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, dostępność ważnych szlaków komunikacyjnych, a także duża powierzchnia terenów zielonych i kompaktowy charakter miasta wpływają na jego atrakcyjność osiedleńczą i dają podstawę do wzmacniania roli Wojkowic jako miasta wygodnego do życia. Potwierdzają to również wyniki badania ankietowego, w którym mieszkańcy wskazali lokalizację i dostępność transportową jako główne atuty miasta.

Istotnym problemem pozostaje jednak występowanie licznych przestrzeni wymagających uporządkowania i rewitalizacji. Miasto Wojkowice, ze względu na swoją historię, posiada wyraźny charakter przemysłowy, którego rozwój przestrzenny został silnie ukształtowany przez działalność przemysłową i górnictw. Obecnie znaczna część terenów przemysłowych pozostaje niezagospodarowana lub zdegradowana, co negatywnie wpływa na estetykę miasta i jakość przestrzeni publicznych. Podczas warsztatów strategicznych wskazywano, że jednym z największych wyzwań rozwojowych Miasta Wojkowice pozostaje uporządkowanie terenów przemysłowych i nadanie im nowych funkcji społecznych, rekreacyjnych i środowiskowych.

W Mieście Wojkowice obserwuje się również umiarkowaną dynamikę rozwoju mieszkalnictwa przy dominacji zabudowy jednorodzinnej i ograniczonej skali nowych inwestycji. W latach 2020-2024 liczba mieszkań nieznacznie wzrosła, jednak tempo rozwoju nowego budownictwa mieszkaniowego pozostawało relatywnie niskie. Jednocześnie dane dotyczące pozwoleń i zgłoszeń budowlanych wskazują, że wśród realizowanych inwestycji mieszkaniowych przeważa zabudowa jednorodzinna, co potwierdza kameralny charakter miasta.

Dostępność i jakość infrastruktury technicznej w mieście jest zróżnicowana. Miasto Wojkowice charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem zwodociągowania, obejmującym niemal 100% mieszkańców, przy jednoczesnej stabilnej długości sieci wodociągowej i systematycznym wzroście liczby przyłączy. Problemem jest jednak niski stan techniczny sieci, która w znacznej części jest przestarzała i wymaga modernizacji. Z kolei dostęp do kanalizacji i gazu pozostaje niższy niż w skali powiatu i województwa, choć obserwuje się wyraźną poprawę. Rośnie zarówno długość sieci, jak i liczba

przyłączy, a także udział ludności korzystającej z tych systemów. W 2024 r. udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 68%, a z sieci gazowej – 46,8%.

W zakresie komunikacji atutem miasta jest zewnętrzna dostępność transportowa, jednak słabszą stroną pozostaje skomunikowanie wewnętrzne. Istotnym problemem pozostaje niski stan techniczny dróg gminnych, który wpływa na komfort przemieszczania się mieszkańców oraz jakość obsługi komunikacyjnej miasta. Należy również zwrócić uwagę na potrzebę dalszego rozwoju infrastruktury rowerowej. W badaniu ankietowym mieszkańcy wskazywali rozbudowę sieci ścieżek rowerowych jako jeden z najważniejszych kierunków rozwoju miasta, zarówno w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, jak i w kontekście zwiększania atrakcyjności turystycznej. Jednocześnie respondenci podkreślali potrzebę rewitalizacji zdegradowanych terenów oraz poprawy jakości i stanu dróg, co wskazuje na potrzebę poprawy jakości przestrzeni miejskiej oraz infrastruktury służącej mieszkańcom.

Sfera klimatyczno-środowiskowa

Stan środowiska przyrodniczego Miasta Wojkowice jest w dużym stopniu uwarunkowany przemysłową przeszłością miasta. Wieloletnia działalność górnicza i przemysłowa pozostawiła po sobie liczne tereny zdegradowane oraz problemy środowiskowe, w tym złą jakość powietrza, gleb, wód powierzchniowych i podziemnych oraz ogólną kondycję ekosystemów lokalnych. Przykładem wpływu dawnej działalności górniczej na środowisko i krajobraz miasta jest zwałowisko „Żychcice”, którego odpady wydobywcze tworzą hałdę wykazującą aktywność termiczną. Obszar ten, ze względu na swoje walory przyrodnicze i potencjał rekreacyjny, może być przeznaczony do pełnienia nowych funkcji w mieście, jednak należy podjąć działania z zakresu remediacji i rekultywacji tego terenu.

Jednocześnie jakość powietrza, mimo braku przekroczeń krajowych norm dla PM₁₀ i PM_{2,5}, nadal jest niezadowalająca ze względu na przekroczenia bardziej restrykcyjnych standardów WHO. Głównym źródłem emisji pozostaje tzw. niska emisja z sektora mieszkaniowego, co wymaga dalszych działań związanych z ograniczaniem emisji zanieczyszczeń, poprawą efektywności energetycznej budynków oraz rozwojem odnawialnych źródeł energii.

Analiza warunków klimatycznych wskazuje również, że Wojkowice są obszarem umiarkowanie zagrożonym występowaniem suszy, przy czym szczególnie niekorzystnie kształtują się wskaźniki suszy hydrologicznej i atmosferycznej oraz lokalnie rolniczej. W kontekście postępujących zmian klimatu prognozuje się dalsze nasilenie tego zjawiska, co może prowadzić do pogorszenia bilansu wodnego i zwiększenia presji na zasoby środowiskowe. W związku z tym kluczowe znaczenie zyskują działania adaptacyjne, w szczególności rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz systemów retencji wody, które mogą ograniczać skutki niedoborów wody.

Szczególne znaczenie powinno mieć również zagospodarowanie terenów przemysłowych w kierunku funkcji przyrodniczych i rekreacyjnych. Działania rewitalizacyjne powinny łączyć poprawę stanu środowiska z tworzeniem nowych przestrzeni aktywności mieszkańców. Tereny zdegradowane mogą w przyszłości stać się ważnym elementem systemu zieleni miejskiej oraz miejscem rekreacji i integracji społecznej.

Istotnym problemem środowiskowym pozostaje również gospodarka odpadami. W Mieście Wojkowice występuje znaczny udział odpadów pochodzących z gospodarstw domowych (około 87% w 2024 r.) oraz relatywnie wysoka ilość zmieszanych odpadów komunalnych przypadających na mieszkańca w porównaniu do powiatu i województwa (242,4 kg w 2024 r. w porównaniu do 203,1 kg dla powiatu będzińskiego oraz 181,3 kg dla województwa śląskiego). Wskazuje to na istotną skalę generowania odpadów w gospodarstwach domowych oraz potrzebę dalszego wzmocnienia działań w zakresie ich selektywnej zbiórki i ograniczania frakcji zmieszanej. Jednocześnie system odbioru i zagospodarowania odpadów stanowi kluczowy element funkcjonowania usług komunalnych w mieście, wymagający dalszej optymalizacji w kontekście rosnących standardów środowiskowych. Problem stanowi również narastająca liczba dzikich wysypisk, często zlokalizowanych na terenach miejskich.

2.3 Analiza SWOT

Bazując na wnioskach z przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej, a także wynikach badań ilościowych i jakościowych, w celu usystematyzowania zebranych informacji, przeprowadzono analizę SWOT. W jej ramach wyodrębniono:

- **Mocne strony** (*Strengths*) - cechy w pozytywny sposób wyróżniające miasto na tle innych jednostek osadniczych, stanowiące jednocześnie potencjał do dalszego rozwoju,
- **Słabe strony** (*Weaknesses*) - cechy negatywne, ograniczające rozwój miasta,
- **Szanse** (*Opportunities*) - korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym miasta, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy,
- **Zagrożenia** (*Threats*) - niekorzystne zjawiska, które mogą być poważną barierą rozwoju dla miasta.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Korzystne położenie w strukturze Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii wpływające na atrakcyjność osiedleńczą miasta i dostępność do szerokiego rynku pracy, • Dobra dostępność komunikacyjna do dużych ośrodków miejskich oraz głównych szlaków transportowych, • Kompaktowy charakter miasta wpływający na dobrą dostępność podstawowych usług publicznych, • Dobra dostępność do infrastruktury sportowej, bliskość parków i zieleni, • Wysoki udział terenów otwartych i zielonych dający potencjał do rozwoju funkcji rekreacyjnych i oferty czasu wolnego, • Dodatnie saldo migracji wskazujące na utrzymującą się atrakcyjność osiedleńczą miasta, • Dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna i edukacyjna, w tym funkcjonowanie placówek edukacyjnych na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym, • Rosnący udział działalności kreatywnych w lokalnej gospodarce, • Silne więzi społeczne oraz poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców.	• Poprzemysłowy charakter miasta skutkujący występowaniem terenów zdegradowanych, problemów środowiskowych oraz niską estetyką przestrzeni, • Niekorzystne trendy demograficzne (postępujący proces depopulacji i starzenia się społeczeństwa, odpływ młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich), • Silne uzależnienie od zewnętrznych rynków pracy (Katowice, Będzin, Czeladź i Sosnowiec), • Niski poziom zameldowania mieszkańców skutkujący ograniczeniem dochodów miasta, • Niewystarczająca oferta czasu wolnego dla młodzieży i młodych rodzin, • Zjawisko samotności wśród seniorów oraz rosnące potrzeby opiekuńcze, • Niższe od średnich wyniki edukacyjne uczniów, • Niski stan techniczny infrastruktury drogowej, • Przestarzała sieć wodociągowa wymagająca modernizacji, • Niewystarczający poziom rozwoju infrastruktury rowerowej, • Zła jakość powietrza wynikająca z niskiej emisji i działalności hałd, • Występowanie dzikich wysypisk odpadów, • Niski udział odpadów zbieranych selektywnie.

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Współpraca i rozwój w ramach Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, • Możliwość uzyskania dofinansowania z Unii Europejskiej w ramach perspektywy na lata 2021-2027, • Wzrost zainteresowania zamieszkaniem w miastach łączących dostępność dużych ośrodków miejskich z kameralnym charakterem i wysoką jakością życia, • Rosnąca popularność pracy zdalnej zwiększająca atrakcyjność osiedleńczą miasta, • Wzrost znaczenia rewitalizacji terenów przemysłowych w politykach regionalnych i krajowych, • Wzrost znaczenia polityk klimatycznych i środowiskowych – dostępność funduszy na OZE, termomodernizację, wymianę źródeł ciepła oraz zielono-niebieską infrastrukturę.	• Niestabilna sytuacja polityczna i gospodarcza wpływająca na możliwości inwestycyjne miasta, • Dalsze pogłębianie się niekorzystnych trendów demograficznych zwiększające presję na świadczenia społeczne, edukacyjne i zdrowotne, • Wzrost kosztów utrzymania infrastruktury społecznej i kulturalnej, • Wzrost częstotliwości i intensywności zjawisk ekstremalnych (susze, nawałne opady) w wyniku zmian klimatu, • Brak dywersyfikacji energetycznej powodujący niebezpieczeństwo uzależnienia dostaw energii pozyskiwanej od jednego dostawcy.

3. Część strategiczna

3.1 Misja i wizja rozwoju miasta

Wyniki przeprowadzonej diagnozy strategicznej, obejmującej analizę uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przestrzennych i klimatyczno-środowiskowych, pozwoliły na identyfikację kluczowych potencjałów rozwojowych, barier oraz potrzeb mieszkańców i interesariuszy Miasta Wojkowice.

Punktem wyjścia do wyznaczenia dalszych kierunków rozwoju Miasta Wojkowice było określenie jego docelowego obrazu w perspektywie obowiązywania strategii oraz wskazanie kluczowych wartości i priorytetów rozwojowych, znajdujących odzwierciedlenie w sformułowanej misji i wizji rozwoju.

Misja definiuje nadrzędny cel i kierunek prowadzenia polityki rozwojowej miasta. Określa podstawowe wartości, priorytety oraz sposób działania samorządu i partnerów lokalnych na rzecz osiągnięcia założonych celów strategicznych.

Wizja natomiast określa pożądaną, docelową obraz miasta w przyszłości. Wskazuje, jakim miejscem miasto chce się stać w perspektywie obowiązywania strategii. Stanowi również syntetyczny opis oczekiwanego kierunku zmian społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych.

Do najważniejszych atutów i potencjałów rozwojowych, na których powinien opierać się dalszy rozwój Miasta Wojkowice należą:

- 1) korzystne położenie komunikacyjne w pobliżu dużych ośrodków miejskich,
- 2) spokojny, zielony i kameralny charakter miasta.

Z tego względu miasto powinno dążyć do dalszego zwiększania jakości życia mieszkańców oraz tworzenia atrakcyjnej przestrzeni do zamieszkania, tworząc jednocześnie warunki do przyciągania nowych mieszkańców z obszaru metropolii. W perspektywie kolejnych lat Miasto Wojkowice powinno się zatem rozwijać jako funkcjonalne, zielone i dobrze zorganizowane miasto metropolitarne, które skutecznie wykorzystuje swój kompaktowy charakter, potencjał terenów poprzemysłowych oraz wysoką jakość środowiska do budowania nowoczesnej i przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców.

Misja Miasta Wojkowice:

Wojkowice – oaza spokoju i wysokiej jakości życia w sercu metropolii.

Wizja Miasta Wojkowice w 2030 roku:

Wojkowice jest spokojnym, bezpiecznym i zielonym miastem, które skutecznie wykorzystało swoje położenie i kompaktowy charakter. Jego znakiem rozpoznawczym jest wysoka jakość życia oraz bogata oferta czasu wolnego.

Dzięki modernizacji infrastruktury, zagospodarowaniu terenów przemysłowych oraz rozwojowi usług społecznych, stało się atrakcyjnym miejscem przyciągającym różne grupy mieszkańców.

Wojkowice są nowoczesne, dobrze zarządzane, współgrające harmonijnie z otaczającą je przyrodą, gwarantują zatem stabilne warunki do życia i rozwoju.

Przyjęta misja i wizja rozwoju Miasta Wojkowice stanowią odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby i wyzwania rozwojowe oraz odzwierciedlają oczekiwany kierunek przemian miasta w perspektywie do 2030 roku. Zakładają one rozwój Wojkowic jako spokojnego, bezpiecznego i zielonego miasta, które skutecznie wykorzystuje swoje położenie w metropolii, wzmacnia swoją atrakcyjność osiedleńczą oraz tworzy przyjazne warunki do życia, aktywności i rozwoju mieszkańców.

3.2 Cele strategiczne i kierunki działań

Misja i wizja rozwoju Miasta Wojkowice wyznaczają nadrzędny kierunek prowadzenia polityki rozwojowej oraz stanowią punkt odniesienia dla określenia celów strategicznych i kierunków działań podejmowanych w perspektywie obowiązywania strategii.

Na podstawie diagnozy strategicznej oraz płynących z niej wniosków, a także na podstawie warsztatów strategicznych z interesariuszami strategii, w ramach Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku wyodrębniono cztery cele strategiczne odpowiadające kluczowym wymiarom rozwoju: społecznemu, gospodarczemu, przestrzennemu oraz klimatyczno-środowiskowemu. Stanowią one uszczegółowienie przyjętej misji oraz wizji rozwoju miasta.

Wyznaczone cele odpowiadają na wyzwania i potrzeby Miasta Wojkowice, pozostając ze sobą ściśle powiązane i wzajemnie się uzupełniając, tj. realizacja działań w jednym obszarze wpływa na rozwój pozostałych sfer funkcjonowania Miasta Wojkowice, tworząc spójny i zintegrowany model rozwoju. Z kolei określone w strategii kierunki działań stanowią ramy dla planowania i realizacji przedsięwzięć odpowiadających na aktualne i przyszłe potrzeby mieszkańców oraz wyzwania wynikające

ze zmieniających się uwarunkowań rozwoju. Ich realizacja ma przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzmacniania potencjału rozwojowego miasta oraz budowania trwałego i zrównoważonego rozwoju lokalnego.

WYMIAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny 1: Wojkowie bliskie mieszkańcom – wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna

Kierunki działań:

- 1.1.** Rozwój oferty czasu wolnego oraz infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla mieszkańców
- 1.2.** Budowanie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej
- 1.3.** Rozwój usług społecznych z uwzględnieniem potrzeb seniorów, rodzin i młodzieży

WYMIAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny 2: Miasto lokalnych możliwości – przedsiębiorczość i marka wspierające rozwój Wojkowie

Kierunki działań:

- 2.1.** Rozwój lokalnych usług i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców
- 2.2.** Budowanie rozpoznawalnej marki miasta

WYMIAR PRZESTRZENNY

Cel strategiczny 3: Wojkowie dobre do życia – funkcjonalna i harmonijna przestrzeń miejska

Kierunki działań:

- 3.1.** Rozwój transportu lokalnego i poprawa skomunikowania wewnętrznego
- 3.2.** Kształtowanie przestrzeni miejskiej sprzyjającej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego
- 3.3.** Zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni miejskiej, w tym terenów zielonych

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY

Cel strategiczny 4: Zielone Wojkowie – bezpieczna transformacja terenów przemysłowych

Kierunki działań:

- 4.1.** Rekułtywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych
- 4.2.** Poprawa jakości środowiska i zwiększenie odporności miasta na zmiany klimatu
- 4.3.** Rozwój odnawialnych źródeł energii i dążenie do niezależności energetycznej
- 4.4.** Wzmocnienie systemu gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko

WYMIAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny 1: Wojkowice bliskie mieszkańcom – wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna

Cel strategiczny 1 koncentruje się na działaniach służących poprawie warunków życia mieszkańców oraz wzmocnieniu więzi społecznych. Jego realizacja będzie opierać się na rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i społecznej, zwiększaniu dostępności oferty czasu wolnego oraz tworzeniu atrakcyjnych przestrzeni publicznych. Istotne znaczenie będą miały działania związane z rozwojem nowoczesnych usług społecznych nastawionych na integrację i aktywizację mieszkańców w różnym wieku, rozszerzaniem oferty sportowej, kulturalnej i edukacyjnej dla młodzieży, wsparciem seniorów i osób niesamodzielnych, stworzeniem systemu zachęt do aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu miasta, a także wspieraniem organizacji pozarządowych i partnerów lokalnych we wdrażaniu tego typu oferty.

Działania podejmowane w ramach celu mają przyczynić się do dalszego wzmocnienia jakości życia mieszkańców, budowania poczucia bezpieczeństwa i przynależności lokalnej oraz tworzenia nowoczesnego miasta przyjaznego mieszkańcom na każdym etapie życia. Realizacja celu będzie również wspierać budowanie wizerunku Wojkowic jako miasta bliskiego mieszkańcom, oferującego spokojne i komfortowe warunki życia w centrum metropolii.

Cel strategiczny 1:	Wojkowice bliskie mieszkańcom – wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna
Kierunek działania 1.1.	Rozwój oferty czasu wolnego oraz infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla mieszkańców

- Modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz miejsc aktywnego spędzania czasu wolnego, w tym budowa zaplecza sportowego w Parku Sportowym Wojkowice wraz z pełnowymiarowym boiskiem treningowym przy ul. Kusocińskiego 1 w Wojkowicach,
- Rozwijanie infrastruktury rowerowej oraz ciągów spacerowych sprzyjających aktywności mieszkańców poprzez tworzenie spójnej sieci tras i szlaków powiązanych z sąsiednimi gminami i regionalnymi systemami tras rowerowych, w tym budowa ścieżki rowerowej łączącej ul. Fabryczną z ul. Sobieskiego,
- Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni integracji społecznej i rekreacji rodzinnej na terenach miejskich,
- Rozszerzenie oferty wydarzeń plenerowych, warsztatów, zajęć sportowych i inicjatyw lokalnych,
- Wspieranie działalności organizacji pozarządowych i podmiotów realizujących działania w obszarze kultury, sportu i rekreacji.

Kierunek działania 1.2.	Budowanie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej
	• Budowanie systemów zachęt do meldunku i aktywnego uczestnictwa w życiu miasta, w tym stworzenie atrakcyjnej „Karty Mieszkańca” oferującej dostęp do ulg, benefitów, usług publicznych oraz lokalnych programów społecznych, kulturalnych i sportowych, • Poprawa warunków infrastrukturalnych instytucji kultury w celu zwiększania dostępności i jakości oferty skierowanej do mieszkańców, • Aktywizacja młodzieży i zwiększenie jej udziału w życiu gminy m.in. poprzez rozwój inicjatyw społecznych, edukacyjnych, sportowych i kulturalnych, rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz tworzenie przestrzeni do współdecydowania i aktywnego uczestnictwa młodych mieszkańców w życiu lokalnym, • Tworzenie przestrzeni do współdziałania młodzieży, dorosłych i seniorów m.in. poprzez wspólne warsztaty i imprezy łączące pokolenia, • Aktywne wsparcie rozwoju trzeciego sektora poprzez dofinansowywanie organizacji pozarządowych, współpracę partnerską, promowanie lokalnych liderów, • Wspieranie inicjatyw sąsiedzkich oraz działań integrujących społeczność lokalną.
Kierunek działania 1.3.	Rozwój usług społecznych z uwzględnieniem potrzeb seniorów, rodzin i młodzieży
	• Wspieranie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, w tym wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej pomiędzy MOPS, szkołami, placówkami opieki zdrowotnej, instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi, • Rozwój usług opiekuńczych i środowiskowych dla osób starszych i niesamodzielnych, w tym usług sąsiedzkich i wsparcia dziennego, • Rozwój kompleksowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, • Dostosowywanie infrastruktury i oferty przedszkolnej do zmieniających się potrzeb demograficznych, • Stworzenie bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, promujących aktywność i rozwijających zdolności, ale także wyrównujących poziom nauczania, • Rozwój infrastruktury edukacyjnej, w tym w zakresie włączania nowoczesnych technologii do edukacji oraz sukcesywna poprawa infrastruktury szkolnej, • Rozwój profilaktyki zdrowotnej, psychologicznej i uzależnień oraz działań wzmacniających dobrostan psychiczny mieszkańców, • Rozwój budownictwa społecznego i komunalnego, w tym mieszkań treningowych i wspomaganych, • Rozwijanie e-usług i zwiększanie poziomu cyfryzacji Urzędu Miasta i jego jednostek organizacyjnych.

WYMIAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny 2: Miasto lokalnych możliwości – przedsiębiorczość i marka wspierające rozwój Wojkowic

Cel strategiczny 2 zakłada wzmacnianie potencjału gospodarczego miasta w oparciu o rozwój lokalnych usług, przedsiębiorczości mieszkańców oraz budowanie rozpoznawalnego i pozytywnego wizerunku Miasta Wojkowice. Istotne znaczenie będą miały działania związane z promocją lokalnych przedsiębiorców, rozwojem przestrzeni usługowych i handlowych, aktywizacją zawodową mieszkańców oraz wzmacnianiem potencjału ekonomii społecznej. Ważnym elementem realizacji celu będzie również konsekwentne budowanie rozpoznawalnej marki Miasta Wojkowice jako spokojnego, zielonego i przyjaznego miejsca do życia.

Działania te mają przyczynić się do zwiększania atrakcyjności osiedleńczej miasta, wspierania rozwoju lokalnej gospodarki oraz budowania pozytywnego wizerunku Wojkowic w skali całej metropolii.

Cel strategiczny 2:	Miasto lokalnych możliwości – przedsiębiorczość i marka wspierające rozwój Wojkowic
Kierunek działania 2.1.	Rzeczony lokalnych usług i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców • Rozwój infrastruktury wspierającej przedsiębiorczość, w tym przestrzeni wielofunkcyjnych i inkubatorów przedsiębiorczości, • Rozwój terenów usługowych i gospodarczych wraz z tworzeniem atrakcyjnych przestrzeni dla lokalnego handlu, w tym nowoczesnego targowiska integrującego funkcje handlowe, społeczne i lokalne usługi, • Promowanie lokalnych przedsiębiorców, terenów inwestycyjnych oraz produktów i usług funkcjonujących na terenie miasta, • Rozwijanie działań na rzecz aktywizacji zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców, w tym wsparcie osób pozostających poza rynkiem pracy, organizacja kursów i szkoleń oraz programów wspierających młodych przedsiębiorców, • Tworzenie warunków dla rozwoju podmiotów ekonomii społecznej oraz inicjatyw społeczno-gospodarczych wspierających integrację mieszkańców, rozwój usług społecznych i lokalną aktywność zawodową.
Kierunek działania 2.2.	Budowanie rozpoznawalnej marki miasta • Budowanie marki Wojkowic jako „oazy spokoju” między dużymi, dynamicznymi ośrodkami miejskimi, • Budowanie rozpoznawalności miasta poprzez rozwijanie i promocję kalendarza cyklicznych wydarzeń sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych i integracyjnych wzmacniających aktywność mieszkańców oraz budujących lokalną tożsamość i atrakcyjność miasta, • Prowadzenie działań promocyjnych i wizerunkowych podkreślających unikalny charakter Wojkowic jako zielonego i spokojnego miasta w centrum metropolii, oferującego równowagę pomiędzy dostępem do dużych ośrodków miejskich a wysokim komfortem życia.

WYMIAR PRZESTRZENNY

Cel strategiczny 3: Wojkowice dobre do życia – funkcjonalna i harmonijna przestrzeń miejska

Cel strategiczny 3 koncentruje się na tworzeniu nowoczesnej, uporządkowanej i przyjaznej przestrzeni, sprzyjającej wysokiej jakości życia oraz dalszemu wzmocnieniu funkcji mieszkaniowej miasta. Realizacja tego celu będzie opierać się na poprawie skomunikowania wewnętrznego miasta oraz komfortu przemieszczania się mieszkańców, a także wspieraniu rozwoju budownictwa mieszkaniowego wraz z podnoszeniem jakości infrastruktury technicznej. Ważnym elementem realizacji celu będzie również poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych, w tym rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni miejskich oraz wykorzystanie terenów zielonych do rozwoju funkcji rekreacyjnych, wypoczynkowych i integracyjnych sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego oraz budowaniu więzi społecznych mieszkańców.

Realizacja tego celu przyczyni się do budowania wizerunku Wojkowic jako miasta łączącego dostępność funkcji metropolitarnych z komfortem codziennego życia oraz wysoką jakością przestrzeni sprzyjającej zamieszkiwaniu, rekreacji i integracji mieszkańców.

Cel strategiczny 3:	Wojkowice dobre do życia – funkcjonalna i harmonijna przestrzeń miejska
Kierunek działania 3.1.	Rozwój transportu lokalnego i poprawa skomunikowania wewnętrznego • Rozwijanie transportu wewnątrzgminnego i poprawa dostępności komunikacyjnej poszczególnych części miasta, • Podejmowanie działań na rzecz poprawy układu komunikacyjnego i ograniczenia ruchu tranzytowego w centrum miasta, • Modernizacja i przebudowa dróg gminnych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, w tym ul. Akacyjowej, Harcerskiej, Kasprowicza, Szymanowskiego, Sucharskiego, Głowackiego, • Rozbudowa i modernizacja infrastruktury poprawiającej bezpieczeństwo pieszych, w tym rozbudowa i modernizacja oświetlenia, chodników i przejść dla pieszych, • Poprawa systemu komunikacji publicznej, w tym budowa, przebudowa chodników, zatok autobusowych, postojowych, węzłów multimodalnych, wymiana wiat przystankowych, • Wdrażanie działań na rzecz rozwoju elektromobilności, w tym ekologicznego transportu publicznego oraz inteligentnych rozwiązań transportowych wspierających zrównoważony rozwój miasta.
Kierunek działania 3.2.	Kształtowanie przestrzeni miejskiej sprzyjającej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego • Wyznaczanie i przygotowywanie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej,

- Kształtowanie ładu przestrzennego w oparciu o założenia planu ogólnego miasta,
- Wzmacnianie spójności polityki przestrzennej miasta poprzez aktualizację oraz opracowywanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w oparciu o założenia planu ogólnego,
- Podejmowanie działań na rzecz poprawy spójności funkcjonalno-przestrzennej miasta, w tym w zakresie granic administracyjnych,
- Wspieranie rozwoju nowoczesnego i energooszczędnego budownictwa mieszkaniowego sprzyjającego poprawie jakości życia mieszkańców,
- Rozwój budownictwa komunalnego i społecznego odpowiadającego na potrzeby mieszkaniowe mieszkańców miasta,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej oraz kanalizacyjnej,
- Ograniczenie awaryjności infrastruktury technicznej i poprawa bezpieczeństwa dostaw mediów,
- Rozwój infrastruktury cyfrowej i nowoczesnych rozwiązań wspierających zarządzanie miastem.

Kierunek działania 3.3.

Zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni miejskiej, w tym terenów zielonych

- Rewitalizacja i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni miejskich,
- Tworzenie miejsc odpoczynku i rekreacji dostępnych dla rodzin, dzieci i seniorów,
- Porządkowanie i estetyzacja przestrzeni publicznych, w tym poprzez uzupełnienie ich o elementy małej architektury i nowe nasadzenia zieleni,
- Rozwijanie zielonych przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców, organizacji wydarzeń plenerowych oraz aktywnemu spędzaniu czasu wolnego,
- Rozwój infrastruktury ochrony ludności poprzez realizację wielofunkcyjnych budynków z funkcją schronienia,
- Poprawa dostępności przestrzeni oraz obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami.

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY

Cel strategiczny 4: Zielone Wojkowice – bezpieczna transformacja terenów przemysłowych

Cel strategiczny 4 obejmuje działania związane z poprawą jakości środowiska, rekultywacją i zagospodarowaniem terenów przemysłowych oraz zwiększaniem odporności miasta na skutki zmian klimatu. Istotnym kierunkiem działań będzie przywracanie funkcji użytkowych, przyrodniczych i społecznych terenom przemysłowym i pokopalnianym, w tym rozwijanie terenów zielonych oraz infrastruktury rekreacyjnej. W związku ze zmianami klimatu oraz problemami związanymi z jakością powietrza, ważnym elementem realizacji celu będą miały działania związane z rozwojem zielono-niebieskiej infrastruktury, modernizacją źródeł ciepła, zwiększaniu niezależności energetycznej oraz rozwojem odnawialnych źródeł energii. Realizacja celu będzie również opierać się na dalszym wzmacnianiu systemu gospodarki odpadami oraz ograniczaniu negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko.

Działania podejmowane w ramach tego celu mają przyczynić się do poprawy jakości środowiska, zwiększenia bezpieczeństwa ekologicznego oraz budowania wizerunku Wojkowic jako zielonego i uporządkowanego miasta, które wykorzystuje proces transformacji terenów przemysłowych do poprawy jakości życia mieszkańców.

Cel strategiczny 4:	Zielone Wojkowice – bezpieczna transformacja terenów przemysłowych
Kierunek działania 4.1.	Rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych • Rekultywacja zdegradowanych terenów przemysłowych i pokopalnianych oraz ograniczenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko, • Przywracanie funkcji użytkowych i przyrodniczych zdegradowanym obszarom miasta, w tym zagospodarowanie terenów przemysłowych i pokopalnianych na cele społeczne, rekreacyjne i środowiskowe, • Rozwijanie terenów zielonych na obszarach wymagających rewitalizacji, • Poprawa dostępności oraz rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej na obszarach wymagających rewitalizacji, w tym ścieżek rowerowych, ciągów spacerowych, ławek, miejsc odpoczynku oraz obiektów małej architektury dostosowanych do potrzeb seniorów, rodzin z dziećmi i osób o ograniczonej mobilności.
Kierunek działania 4.2.	Poprawa jakości środowiska i zwiększenie odporności miasta na zmiany klimatu • Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury oraz poprawa bioróżnorodności na terenie miasta, w tym tworzenie elementów mikroretencji tj.: rozproszonych zbiorników, stawów i oczek wodnych oraz wprowadzanie nowych nasadzeń, zakładanie łąk kwietnych, ogrodów deszczowych i zbiorników deszczowych w przestrzeni publicznej,

- Modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej, w tym wymiana źródła ogrzewania w budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych i Przedszkolu im. Przyjaciół Bajek w Wojkowicach,
- Wspieranie mieszkańców w zakresie wymiany przestarzałych pieców węglowych, budowy przydomowych instalacji zatrzymujących wody opadowe lub roztopowe oraz usuwania azbestu,
- Wzmocnienie ochrony przeciwpożarowej poprzez rozwój jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej funkcjonujących na terenie miasta,
- Prowadzenie regularnych działań uświadamiających mieszkańcom znaczenie ochrony środowiska m.in. akcje proekologiczne, konkursy ekologiczne, wsparcie lokalnych inicjatyw ekologicznych.

Kierunek działania 4.3.

Rozwój odnawialnych źródeł energii i dążenie do niezależności energetycznej

- Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej montaż instalacji odnawialnych źródeł energii oraz wdrażanie rozwiązań ograniczających zużycie energii i emisję zanieczyszczeń,
- Rozwijanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych poprzez wsparcie mieszkańców w montażu instalacji OZE,
- Uwzględnianie rozwoju energetyki odnawialnej w polityce przestrzennej miasta, w tym wyznaczanie terenów pod lokalizację instalacji fotowoltaicznych w dokumentach planistycznych,
- Budowa lokalnych magazynów energii z możliwością magazynowania nadwyżek z instalacji OZE,
- Podjęcie współpracy ze spółdzielniami energetycznymi w celu zwiększenia niezależności energetycznej miasta, ograniczania kosztów energii oraz rozwoju energetyki rozproszonej i niskoemisyjnej,
- Uwzględnianie w dokumentach planistycznych zapisów sprzyjających montażowi OZE,
- Modernizacja lamp ulicznych i oświetlenia parków na energooszczędne oprawy LED,
- Kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej w mieście.

Kierunek działania 4.4.

Wzmocnienie systemu gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko

- Wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym poprzez rozwój systemu recyklingu, przygotowania odpadów do ponownego użycia oraz ograniczanie składowania odpadów biodegradowalnych,
- Modernizacja i budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie zapobieganiu powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami,
- Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk odpadów.

3.3 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta

W odniesieniu do wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych Miasta Wojkowice oraz prognozowanych zmian demograficznych, przestrzennych i środowiskowych opracowano model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Analiza kluczowych uwarunkowań objęła m.in. strukturę sieci osadniczej, układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury społecznej i technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego oraz obszary wymagające ochrony, przekształceń i rekultywacji. Na tej podstawie zdiagnozowano potrzeby i potencjał rozwojowy miasta, z uwzględnieniem jego specyfiki wynikającej z położenia w Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, rozproszonego układu osadniczego oraz dziedzictwa działalności górniczej i przemysłowej, z którym wiąże się transformacja terenów poprzemysłowych.

Model przedstawia długookresową, strategiczną wizję rozwoju Wojkowic. Ma charakter poglądowy i schematycznie ilustruje rozmieszczenie funkcji w ujęciu strategicznym oraz ich wzajemne powiązania — jest materiałem koncepcyjnym i wizyjnym, a nie delimitacyjnym. Stanowi przestrzenny wyraz misji Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice:

„Wojkowice – oaza spokoju i wysokiej jakości życia w sercu metropolii.”

Model ilustruje docelowy stan przestrzenny miasta po realizacji jego celów strategicznych: Celu strategicznego 1 „Wojkowice bliskie mieszkańcom – wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna” (wymiar społeczny), Celu strategicznego 2 „Miasto lokalnych możliwości – przedsiębiorczość i marka wspierające rozwój Wojkowic” (wymiar gospodarczy), Celu strategicznego 3 „Wojkowice dobre do życia – funkcjonalna i harmonijna przestrzeń miejska” (wymiar przestrzenny) oraz Celu strategicznego 4 „Zielone Wojkowice – bezpieczna transformacja terenów poprzemysłowych” (wymiar klimatyczno-środowiskowy). Poszczególne elementy modelu powiązano z kierunkami działań przypisanymi tym celom, dzięki czemu polityka przestrzenna miasta pozostaje spójna z jego priorytetami rozwojowymi w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

3.3.1 Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Rola miasta w sieci osadniczej regionu

Wojkowice są gminą miejską położoną w powiecie będzińskim, w centralnej części województwa śląskiego, graniczącą od północy z gminami Bobrowniki i Psary, od wschodu z Będzinem, od południa z Siemianowicami Śląskimi, a od południowego zachodu z Piekarami Śląskimi.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ Wojkowice wchodzi w skład miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego tj. Metropolii Górnośląskiej, stanowiącej centralny obszar rozwojowy województwa o znaczeniu europejskim oraz położone są w granicach Subregionu Centralnego – najludniejszego z czterech subregionów województwa. Pod względem wielkości, miasto należy do najmniejszych miast regionu (poniżej 20 tys. mieszkańców). Od 1 stycznia 2018 r. Wojkowice są członkiem Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, związku metropolitalnego skupiającego 41 gmin, co wzmacnia powiązania miasta z metropolitalnym rynkiem pracy, usług i transportu.

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Miasto Wojkowice zaliczono m.in. do obszarów transformacji górniczej stanowiących obszary strategicznej interwencji (OSI), tj. obszarów kumulacji zjawisk problemowych związanych z niekorzystnymi zmianami w środowisku i przestrzeni będącymi następstwem dawnej działalności górniczej, wskazanych do działań rewitalizacyjnych. Z uwarunkowaniem tym wiąże się jeden z kluczowych kierunków rozwoju miasta, tj. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów poprzemysłowych (Cel strategiczny 4).

Spośród kierunków polityki przestrzennej sformułowanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ do Wojkowic odnoszą się m.in.: rozwijanie parków przemysłowych poza obszarami śródmiejskimi na terenach poprzemysłowych, podnoszenie jakości usług publicznych z zakresu kultury, bezpieczeństwa publicznego i sportu, dostosowanie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu do potrzeb ochrony oraz przyszłego wykorzystania udokumentowanych złóż kopalin, kształtowanie terenów zieleni miejskiej pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze, a także rozwijanie i modernizację infrastruktury transportowej oraz wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w układzie Europolu Śląsko-Krakowskiego. Plan nie przewiduje przy tym dla miasta inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

Wewnętrzna struktura funkcjonalno-przestrzenna

Wojkowice zamieszkuje ok. 8,4 tys. osób, przy utrzymujących się procesach depopulacji i starzenia się ludności. Miasto nie posiada administracyjnego podziału na dzielnice. W jego strukturze funkcjonują

natomiast historyczne i zwyczajowe nazwy części miasta, wynikające z dawnego układu osadniczego: Wojkowice, Wojkowice Komorne, Żychcice, Kamyce, Maszyńsko, Krzyżówka, Stara Kolonia, Skrzynówek, Okrąglik, Brzeziny, Piaski oraz Łęg. Współczesne miasto powstało z połączenia dawnych osad: Wojkowic Komornych oraz Żychcic (wraz z Kamycami).

Struktura przestrzenna miasta ukształtowała się w znacznym stopniu w następstwie rozwoju funkcji górniczych i przemysłowych, co nadało jej rozproszony charakter, bez wyraźnie wykształconego centrum miejskiego. Na obszarze miasta nie występuje zwarta, intensywna zabudowa mieszkaniowo-usługowa o cechach śródmiejskich.

W strukturze użytkowania terenu obecnie przeważają tereny otwarte, w tym użytki zielone i grunty orne, a wśród terenów zainwestowanych dominuje zabudowa jednorodzinna. Model zakłada jednak dalszy rozwój funkcji mieszkaniowej w obrębie istniejących struktur osadniczych, w tym zabudowy wielorodzinnej, przy zachowaniu rolniczych i otwartych terenów w częściach peryferyjnych oraz ochronie obszarów cennych przyrodniczo. Mimo dopuszczonego rozwoju za istotne uznaje się utrzymanie kameralnego charakteru miasta, stanowiącego przeciwwagę dla intensywnie zurbanizowanego krajobrazu metropolii.

W zakresie mieszkalnictwa polityka przestrzenna zakłada koncentrację nowej zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych poprzez ich uzupełnianie, z ograniczaniem rozpraszania zabudowy na tereny otwarte i przyrodniczo cenne oraz wiązaniem nowych terenów z istniejącą siecią infrastruktury technicznej. Dominującą formą pozostaje zabudowa jednorodzinna. Istniejące osiedla wielorodzinne skupiają się m.in. na Osiedlu Plaka oraz przy ulicach Sucharskiego i Morcinka. Dalszy rozwój zabudowy wielorodzinnej przewidziano w wyznaczonych strefach, przede wszystkim na Osiedlu Plaka oraz w rejonie ulic Jana III Sobieskiego i Kornela Makuszyńskiego. Kierunki te realizują Cel strategiczny 3 (kierunek 3.2. Kształtowanie przestrzeni miejskiej sprzyjającej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego).

W modelu wskazano preferowane lokalizacje lokalnych centrów usługowych stanowiących miejsca koncentracji i integracji usług publicznych: w Żychcicach, w Wojkowicach Komornych oraz na Skrzynówku. Mają one wzmacniać dostępność podstawowych usług w poszczególnych częściach miasta i służyć realizacji Celu strategicznego 1 oraz Celu strategicznego 3.

Główne obszary funkcjonalne

W przestrzeni miasta wyróżniają się obszary o wiodących funkcjach, porządkujące jego strukturę przy zachowaniu wielofunkcyjnego charakteru zagospodarowania. Dominuje obszar mieszkaniowy z usługami. Wyodrębniono ponadto obszary usług oraz obszar handlu wielkopowierzchniowego

(wyznaczony w rejonie ulic Jana III Sobieskiego, Marii Skłodowskiej-Curie i Akacjowej), a także obszar gospodarczy, obejmujący tereny produkcyjno-usługowe, w tym przekształcane tereny przemysłowe. W zagospodarowaniu terenów aktywności gospodarczej istotne jest ograniczanie ich negatywnego oddziaływania na sąsiednią zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz, m.in. poprzez strefowanie zabudowy oraz wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej. Funkcje techniczne pełni obszar infrastrukturalny (m.in. miejska oczyszczalnia ścieków), a odrębny charakter zachowuje obszar cmentarzy. Pozostałą, znaczną część miasta tworzą rozległe obszary upraw rolnych, terenów otwartych i zadrzewień śródpolnych oraz tereny zieleni i rekreacji, współtworzące przyrodniczy szkielet miasta. Strukturę przestrzenną dopełniają tereny rekreacyjne, sportowe i turystyczne skoncentrowane wokół Parku Miejskiego.

Tereny przemysłowe

Charakterystycznym elementem struktury przestrzennej Wojkowic są tereny przemysłowe i pogórnice, które są pozostałością po eksploatacji węgla kamiennego oraz surowców skalnych dla przemysłu cementowego. Skoncentrowane są one przede wszystkim w północnej części miasta. Zalicza się do nich zwałowiska (hałdy) odpadów pogórnich, osadniki, wyrobiska po eksploatacji wapieni oraz dawne składowiska odpadów. Stanowią one obszary wymagające przekształceń, rekultywacji i remediacji, a jednocześnie istotny potencjał dla nadania nowych funkcji gospodarczych, przyrodniczych i rekreacyjnych. Działania te realizują Cel strategiczny 4 (kierunek działania 4.1. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych).

Największym obiektem tego typu jest zwałowisko „Żychcice” – składowisko skały płonnej uformowane w obrębie wyrobiska poeksploatacyjnego dawnej cementowni „Saturn”. Dla tego terenu w modelu wskazano kierunek przekształcenia w obszar przemysłowo-usługowy, co umożliwia prowadzenie ewentualnej remediacji i rekultywacji m.in. poprzez odzysk kruszywa, a w dalszej perspektywie dostosowanie do nowych funkcji gospodarczych. Pozostałą część wyrobiska, tj. wąwóz po wyeksploatowanych wapieniach, z naturalną sukcesją roślinną oraz murawami kserotermicznymi ze stanowiskami gatunków chronionych – ze względu na walory przyrodnicze i potencjał rekreacyjny przewidziano do zachowania funkcji przyrodniczej.

Pozostałe tereny poeksploatacyjne przewidziano do rekultywacji w kierunku wodno-rekreacyjnym. W południowo-wschodniej części miasta, w rejonie ul. Sucharskiego, znajduje się zwałowisko nr 1 i nr 2 dawnej kopalni węgla kamiennego „Jowisz”, w obrębie którego funkcjonowały niegdyś osadniki wód dołowych. Obiekt ten został w znacznej części zrehabilitowany (częściowo rozebrany). Z kolei nadpoziomowe osadniki ziemne dawnej kopalni „Jowisz”, zlokalizowane przy korycie Brynicy, poddano

rekultywacji z wykorzystaniem odpadów pogórnich. Mimo przeprowadzonych działań obiekty te nadal wymagają uwagi w polityce przestrzennej miasta.

Na terenie miasta wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji (Uchwała Nr XV.113.2025 Rady Miasta Wojkowice). Działania rewitalizacyjne ukierunkowane są na podnoszenie jakości przestrzeni publicznych, nadawanie im nowych funkcji oraz zwiększanie dostępności terenów zieleni i rekreacji.

Dziedzictwo kulturowe

Na terenie Wojkowic nie występują obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego. W gminnej ewidencji zabytków ujęto m.in. dwa kościoły parafialne: pw. św. Antoniego Padewskiego oraz pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, a także zespół obiektów dawnej kopalni węgla kamiennego „Jowisz” przy ul. Morcinka: budynki dawnej elektrowni z halą przetwornic i maszynowniami szybów „Edward” i „Karol” oraz budynek dawnej sortowni z bunkrem i podziemnymi korytarzami. Ewidencja obejmuje ponadto stanowiska archeologiczne. Dziedzictwo przemysłowe dawnej kopalni „Jowisz” stanowi istotny element dziedzictwa kulturowego miasta. Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ Wojkowice objęte są kierunkiem ochrony i kształtowania krajobrazów kulturowych.

3.3.2 Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Układ drogowy

System drogowy Miasta Wojkowice oparty jest na drogach powiatowych i gminnych. Przez teren miasta nie przebiega żadna droga krajowa ani wojewódzka. Główną oś komunikacyjną stanowi ul. Jana III Sobieskiego (droga powiatowa nr 4700S), dzieląca miasto na część północną i południową. Pozostałe drogi powiatowe to: nr 4701S (ul. Ignacego Paderewskiego), nr 4707S (ul. Piaski), nr 4710S (ul. Plaka), nr 4713S (ul. Jana Długosza) oraz nr 4778S (ul. Emilii Plater – Stara). Układ uzupełniają drogi gminne. Powiązanie z drogami szybkiego ruchu i siecią autostradową konurbacji zapewniają węzły położone w odległości ok. 5-10 km od miasta.

Kierunki rozwoju układu drogowego realizujące Cel strategiczny 3 (kierunek 3.1. Rozwój transportu lokalnego i poprawa skomunikowania wewnętrznego) obejmują poprawę powiązań pomiędzy poszczególnymi częściami miasta, ograniczanie ruchu tranzytowego w centrum, a także modernizację i przebudowę dróg gminnych wraz z towarzyszącą infrastrukturą.

Transport zbiorowy

Organizację publicznego transportu zbiorowego na terenie miasta zapewnia Zarząd Transportu Metropolitalnego – jednostka Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Przez Miasto Wojkowice przebiega kilkanaście linii autobusowych, zapewniających połączenia m.in. z Będzinem, Bytomiem, Dąbrówą Górniczą, Katowicami i Sosnowcem. Rozwój transportu zbiorowego, w tym węzłów multimodalnych oraz ekologicznych rozwiązań w transporcie publicznym, wpisuje się w Cel strategiczny 3 (kierunek 3.1).

Układ kolejowy

Przez teren miasta nie przebiega żadna czynna linia kolejowa. Dawniej przebiegała tędy linia kolejowa nr 183, a najbliższe stacje kolejowe zlokalizowane są w Piekarach Śląskich. W granicach miasta występują tereny zamknięte ustanowione decyzją Ministra Infrastruktury (nr 14 z 18 września 2020 r.), obejmujące grunty kolejowe. Dawny przebieg linii kolejowej przewidziano do wykorzystania w ramach planowanego systemu dróg rowerowych.

Trasy rowerowe i piesze

W modelu wskazano planowany system dróg rowerowych wraz z wariantowym przebiegiem trasy, ukierunkowany na uzupełnianie i realizację nowych odcinków ciągów pieszych i rowerowych oraz tworzenie powiązań z układem zewnętrznym i głównymi korytarzami tras rowerowych. Jednym z jego elementów jest trasa w śladzie zlikwidowanej linii tramwajowej łączącej Będzin z Wojkowicami (dawna relacja Będzin–Grodziec–Wojkowice–Żychcice), w której przebiegu funkcjonuje już wydzielona infrastruktura rowerowa, przewidziana do dalszej rozbudowy. Rozwój infrastruktury rowerowej nawiązuje do kierunków regionalnych – Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (koordynacja tras rowerowych o zasięgu wojewódzkim oraz adaptacja nieczynnych linii kolejowych na cele rowerowe), koncepcji rozwoju tras rowerowych w powiecie będzińskim oraz założeń regionalnej polityki rowerowej. Działania te realizują Cel strategiczny 3.

3.3.3 Główne elementy infrastruktury społecznej

Na infrastrukturę społeczną miasta składają się placówki oświatowe i kultury, baza sportowo-rekreacyjna, ochrona zdrowia oraz obiekty administracji i bezpieczeństwa publicznego. Sieć oświatową tworzą Szkoła Podstawowa nr 1 i Szkoła Podstawowa nr 3, Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych (Liceum Ogólnokształcące oraz Technikum im. Rotmistrza Witolda Pileckiego), Przedszkole im. „Przyjaciół Bajek” wraz z oddziałami przedszkolnymi przy Szkole Podstawowej nr 1 oraz Żłobek Miejski „Figielkowo”. Funkcje kultury pełnią Miejski Ośrodek Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Bazę sportowo-rekreacyjną tworzą kompleks sportowo-rekreacyjny w Parku Miejskim (ze stadionem i basenem), obiekty Miejskiego Klubu Sportowego „Górnik Wojkowice” oraz kompleks sportowy przy szkole. Działalność prowadzą także lokalne kluby sportowe. W zakresie ochrony zdrowia funkcjonuje Zakład Opieki Zdrowotnej w Wojkowicach oraz placówki prywatne, natomiast najbliższe szpitale obsługujące mieszkańców zlokalizowane są w Będzinie i Czeladzi. Strukturę usług publicznych dopełniają obiekty administracji i bezpieczeństwa publicznego: Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz komisariat Policji. Planowany rozwój i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i społecznej oraz kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych m.in. rozbudowa zaplecza sportowego w Parku Sportowym Wojkowice, wpisują się w Cel strategiczny 1 (kierunki 1.1. i 1.3.).

3.3.4 Główne elementy infrastruktury technicznej

Gospodarka wodno-ściekowa

Wojkowice charakteryzują się wysokim poziomem zwodociągowania, obejmującym niemal wszystkich mieszkańców. Miasto nie dysponuje własnym ujęciem wody dla celów bytowych. Zaopatrzenie odbywa się ze źródeł zewnętrznych: magistrali Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów, stacji uzdatniania wody Kozłowa Góra oraz stacji mieszania wód w Będzinie (Grodziec). Z sieci kanalizacji sanitarnej korzysta większość mieszkańców, a pozostała część z rozwiązań indywidualnych. Ze względu na zróżnicowaną rzeźbę terenu w wybranych lokalizacjach funkcjonują przepompownie ścieków. Ścieki kierowane są do oczyszczalni przy ul. Gierymskiego, położonej nad Brynicą, przy czym część obszaru miasta obsługiwana jest przez oczyszczalnię w sąsiedniej gminie Bobrowniki. Planowana modernizacja sieci wodociągowej, rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz sukcesywne uzbrajanie nowych terenów pod zabudowę wpisują się w Cel strategiczny 3 (kierunek 3.2.).

Elektroenergetyka

Podstawowym elementem systemu elektroenergetycznego jest Główny Punkt Zasilania przy ul. Morcinka, zlokalizowany na terenie dawnej kopalni „Jowisz” i powiązany z sąsiednimi punktami zasilania (m.in. w Będzinie i Grodźcu). Przez obszar miasta przebiega linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia 220 kV relacji Elektrownia Łagisza – Blachownia oraz linie wysokiego napięcia 110 kV o znaczeniu regionalnym, uzupełnione sieciami średniego i niskiego napięcia.

Zaopatrzenie w ciepło i gaz

Miejska sieć ciepłownicza zasilana jest z lokalnych źródeł, z których największym jest Ciepłownia Wojkowice, wyposażona w system odpylania spalin. Znaczna część budynków pozostaje poza zasięgiem sieci ciepłowniczej i korzysta z indywidualnych źródeł ciepła. Głównym źródłem zanieczyszczeń

powietrza pozostaje niska emisja z sektora mieszkaniowego, której ograniczanie m.in. poprzez modernizację indywidualnych źródeł ciepła oraz poprawę efektywności energetycznej budynków, wpisuje się w Cel strategiczny 4 (kierunek 4.2.). Przez obszar miasta przebiega istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Tworzeń – Łagiewniki, wzdłuż którego należy uwzględnić strefę kontrolowaną z ograniczeniami w lokalizacji zabudowy.

Odnawialne źródła energii

W modelu wskazano obszary predysponowane do lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, w tym instalacji fotowoltaicznych, oraz teren dopuszczalnej lokalizacji biogazowni. Rozwój odnawialnych źródeł energii oraz dążenie do niezależności energetycznej realizują Cel strategiczny 4 (kierunek 4.3.).

Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami komunalnymi oparty jest na selektywnej zbiórce. Dawne składowiska odpadów komunalnych, zlokalizowane w wyrobiskach po eksploatacji wapieni w rejonie Żychcic, zostały zrekultywowane. Planowany rozwój recyklingu i selektywnej zbiórki, modernizacja i budowa punktów selektywnego zbierania odpadów oraz likwidacja dzikich wysypisk wpisują się w Cel strategiczny 4 (kierunek 4.4.).

3.3.5 System powiązań przyrodniczych

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, Miasto Wojkowice objęte jest kierunkami polityki przestrzennej w zakresie kształtowania terenów zieleni miejskiej pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze oraz dostosowania sposobu zagospodarowania terenu do potrzeb ochrony udokumentowanych złóż kopalin. Mimo silnego przekształcenia antropogenicznego miasto zachowuje system przyrodniczy oparty na dolinach rzecznych oraz terenach otwartych.

Formy ochrony przyrody

Na obszarze miasta występuje jedna obszarowa forma ochrony przyrody tj. Obszar chronionego krajobrazu „Przełajka” (położony na terenie Siemianowic Śląskich, Będzina, Czeladzi i Wojkowic), obejmujący południowo-wschodni fragment gminy oraz jeden pomnik przyrody. W granicach miasta nie wskazano krajobrazów priorytetowych w Audycie krajobrazowym województwa śląskiego.

W modelu wskazano ponadto obszary cenne przyrodniczo proponowane do objęcia formą ochrony przyrody, w szczególności Dolinę Jaworznika, Kamieniołom w Żychcicach, Lasek w Dolinie Brynicy, Dolinę Wielonki, Murawy nad Jaworznikiem oraz Dolinę Brynicy, a także obszary cenne przyrodniczo

zalecane do zachowania, m.in. Wzgórza i wyrobiska w Kamycach, pola i nieużytki pod Sowią Górą, Wzgórza nad Brynicą, Park Miejski, wyrobiska na Skrzynówku, Lasek Uciekaj, Murawy nad Brynicą, Wzgórza w Żychcicach oraz Dolinę Potoku Granicznego. Ich ochrona i zachowanie realizują Cel strategiczny 4 (kierunek 4.2.).

Lasy i tereny zieleni

Miasto cechuje bardzo niska lesistość, znacznie poniżej średniej krajowej i wojewódzkiej. Lasy ograniczają się zasadniczo do dwóch niewielkich kompleksów: Lasku Uciekaj we wschodniej części miasta oraz Lasku w Dolinie Brynicy na południu, uzupełnionych rozproszonymi zadrzewieniami śródpolnymi, zielenią łągową wzdłuż cieków, zielenią parkową (Park Miejski) oraz zadrzewieniami porastającymi tereny dawnej działalności wydobywczej, które (mimo braku formalnego statusu lasów) pełnią analogiczne funkcje ekologiczne, istotne dla mikroklimatu i różnorodności biologicznej miasta.

Korytarze ekologiczne

Miasto Wojkowice położone jest poza zasięgiem krajowych korytarzy ekologicznych. Znajduje się natomiast w zasięgu korytarzy wyznaczonych na obszarze województwa śląskiego (m.in. korytarza ichtiologicznego, chiropterologicznego i herpetologicznego oraz korytarza spójności obszarów). Na poziomie lokalnym funkcję korytarzy ekologicznych pełnią doliny rzeczne – przede wszystkim dolina Brynicy (korytarz regionalny) oraz doliny jej dopływów: Jaworznika i Wielonki. Rozwijanie, kształtowanie i utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych stanowi istotny element polityki przestrzennej miasta.

Cieki wodne i zagrożenie powodziowe

Sieć hydrograficzną miasta tworzy rzeka Brynica wraz z dopływami – Wielonką i Jaworznikiem. W dolinach tych cieków występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią (o prawdopodobieństwie wysokim i średnim), w których obowiązują ograniczenia w lokalizacji zabudowy. Funkcję ochrony przeciwpowodziowej na Brynicy pełni zbiornik retencyjny Kozłowa Góra. Poprawa retencji oraz rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury realizuje Cel strategiczny 4 (kierunek 4.2. Poprawa jakości środowiska i zwiększenie odporności miasta na zmiany klimatu).

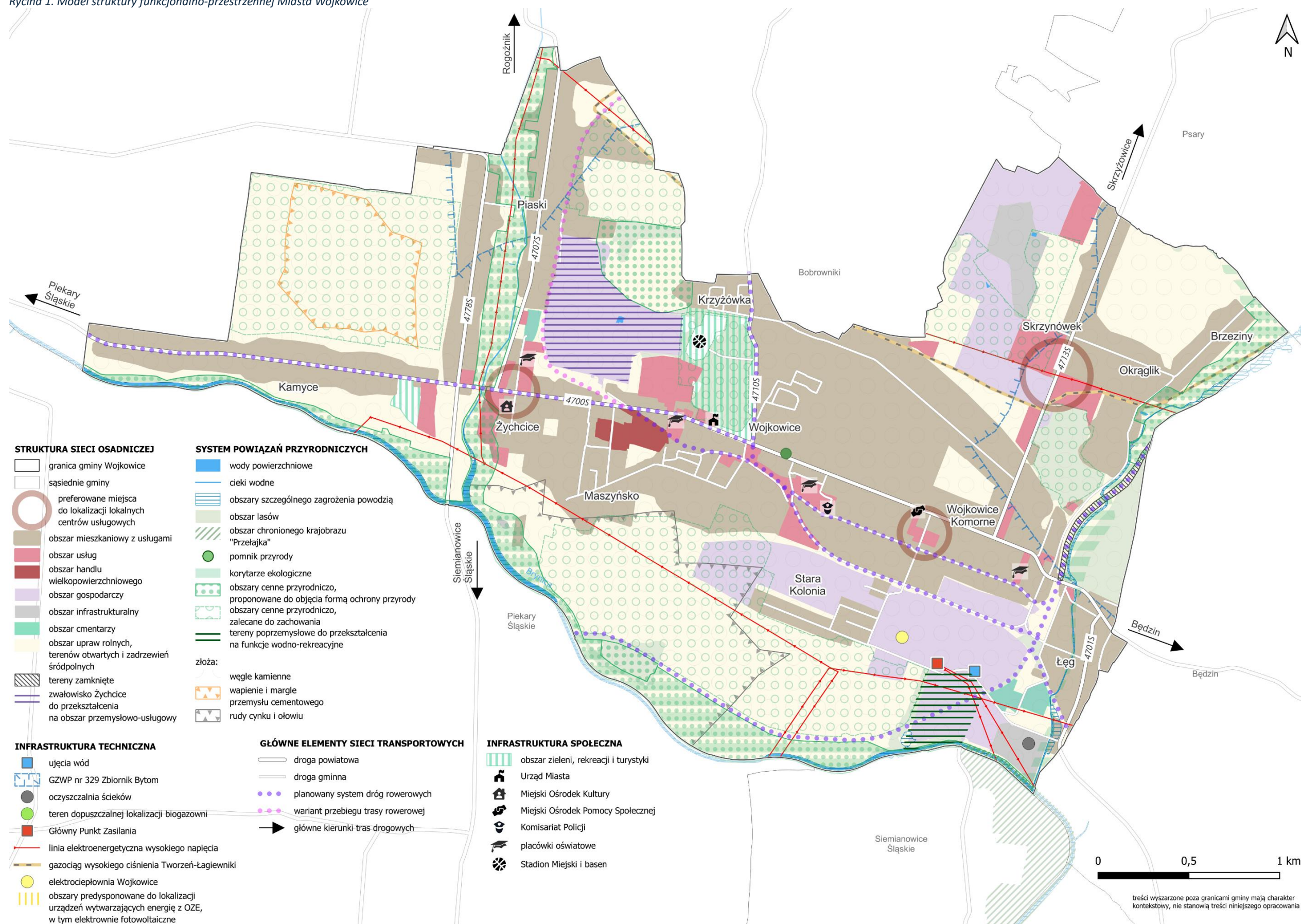
Wody podziemne

Cały obszar miasta położony jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 329 „Zbiornik Bytom”, dla którego zaproponowano ustanowienie obszaru ochronnego. Ochrona zasobów wód podziemnych, m.in. poprzez ograniczanie presji inwestycyjnej w granicach projektowanego obszaru ochronnego zbiornika, stanowi jeden z kierunków polityki przestrzennej.

Złoża kopalin

W granicach miasta udokumentowano sześć złóż węgla kamiennego (Andaluzja, Brzeziny, Grodziec, Jowisz, Rozalia, Wojkowice), złoża rud cynku i ołowiu (Dąbrówka Wielka) oraz złoża wapieni i margli triasowych (Kamyce). Na obszarze miasta nie występują obecnie obszary ani tereny górnicze, a eksploatacja większości złóż została zakończona. Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ zagospodarowanie terenów uwzględnia ochronę udokumentowanych złóż w sposób nienaruszający możliwości ich ewentualnego przyszłego wykorzystania.

Rycina 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Wojkowice

Źródło: opracowanie własne.

3.4 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście

Poniżej przedstawiono najważniejsze kierunki zmian oraz zasady w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Mieście Wojkowice w perspektywie do 2030 roku zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- Ochrona naturalnej różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych,
- Utrzymanie dotychczasowego sposobu gospodarowania i funkcji przyrodniczej terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, w szczególności na obszarach: Wzgórza i wyrobiska w Kamycach, Pola i nieużytki pod Sowią Górą, Wzgórza nad Brynicą, Park Miejski, Wyrobiska na Skrzynówku, Lasek Uciekaj, Murawy nad Brynicą, Wzgórza w Żychcicach oraz Dolina Potoku Granicznego,
- Uwzględnianie możliwości ustanawiania form ochrony przyrody dla najcenniejszych obszarów przyrodniczych miasta, w szczególności Doliny Jaworznika, Kamieniołomu w Żychcicach, Lasku w Dolinie Brynicy, Doliny Wielonki, Muraw nad Jaworznikiem i Doliny Brynicy,
- Wspomaganie naturalnych procesów regeneracyjnych na obszarach leśnych,
- Dążenie do sukcesywnej przebudowy struktury gatunkowej zadrzewień, stosownie do warunków siedliskowych i presji antropogenicznej,
- Zapewnienie trwałej ochrony najcenniejszych fragmentów ekosystemów nieleśnych z rzadkimi i zagrożonymi populacjami gatunków roślin i zwierząt, w tym ptaków,
- Dążenie do rozwijania, kształtowania i utrzymania korytarzy ekologicznych,
- Stosowanie zieleni tylko rodzimych gatunków roślin,
- Zachowanie oraz uzupełnianie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przywodnych,
- Wprowadzenie i pozostawienie zadrzewień i zakrzewień wzdłuż koryt rzek, z wyjątkiem odcinków, na których znajdują się wały przeciwpowodziowe, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- Porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenach zainwestowanych,
- Ochrona zasobów wód podziemnych poprzez ograniczenie presji inwestycyjnej oraz prowadzenie racjonalnej gospodarki przestrzennej na obszarach szczególnie wrażliwych środowiskowo, w tym na terenach objętych projektowanym obszarem ochronnym GZWP nr 329 Zbiornik Bytom,
- Prowadzenie inwestycji w sposób zapobiegający zanieczyszczeniu wód podziemnych, w tym poprzez ochronę ujęć wody,

- Prowadzenie elementów systemów melioracyjnych nienaruszających stosunków gruntowo-wodnych,
- Ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, stosowanie ekologicznych, niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, ze szczególnym uwzględnieniem energii słonecznej.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- Zachowanie i ochrona historycznych układów przestrzennych i zabytków wraz z ich otoczeniem, wyeksponowanie obszarów i obiektów o szczególnej wartości kulturowej oraz przeciwdziałanie ich degradacji,
- Zachowanie i ochrona historycznych panoram widokowych, zieleni parkowej i zadrzewień ulic,
- Uwzględnianie obiektów zabytkowych i stanowisk archeologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- Eksponowanie walorów historycznego zagospodarowania i elementów symbolicznych,
- W strefie pośredniej ochrony konserwatorskiej oraz dla obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków nieruchomości:
 - utrzymanie istniejących zasadniczych elementów układu urbanistycznego, historycznej sieci dróg, podziałów działek, zieleni,
 - rewaloryzacja istniejącej zabudowy zabytkowej oraz historycznych układów przestrzennych, w tym scalanie zdeintegrowanego współcześnie lub rozrzuconego historycznego układu osiedleńczego w wyraźną całość, uczynienie zabytkowego układu poprzez uporządkowanie, zatrzymanie lub eliminowanie dysharmonizujących układów współczesnych zacierających tradycyjny układ przestrzenny, odtworzenie zniszczonych elementów układu zgodnie z jej historycznym kształtem,
 - dostosowanie do historycznej kompozycji urbanistycznej projektów współczesnych obiektów kubaturowych,
 - modernizacja istniejących obiektów kubaturowych z zachowaniem historycznej formy (bryła, kształt i geometria) z zastosowaniem tradycyjnych materiałów budowlanych lub gdy jest to uzasadnione ekonomicznie, innych materiałów budowlanych, które swoim wyglądem i estetyką będą nawiązywać do lokalnej tradycji i cech stylowych budownictwa miejscowego,
- Dla budynków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków:
 - zachowanie historycznej formy (bryła, kształt i geometria) z zastosowaniem tradycyjnych materiałów budowlanych,

- nakaz konserwacji i ochrony oraz utrzymania budynków w dobrym stanie technicznym,
- dostosowanie nowej zabudowy realizowanej w sąsiedztwie budynków znajdujących się w ewidencji, do zabytkowych walorów tych budynków,
- odtwarzanie i ochronę detali architektonicznych, stolarki okiennej i drzwiowej,
- stosowanie kolorystyki i materiałów nawiązujących do tradycyjnych lokalnych rozwiązań,
- w przypadku konieczności usunięcia obiektu wpisanego do ewidencji zabytków właściciel bądź władający obowiązany jest do wykonania dokumentacji fotograficznej i inwentaryzacji obiektu.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- Utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- Kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- Kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- Wyznaczanie stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową wielorodzinną na terenach, gdzie zlokalizowana jest ta forma zabudowy z możliwością jej uzupełnienia i wprowadzenia nowej w sąsiedztwie (Osiedle Plaka oraz zabudowa wielorodzinna przy ul. Jana III Sobieskiego i Kornela Makuszyńskiego),
- Tworzenie lokalnych centrów usługowych, stanowiących miejsca koncentracji i integracji usług publicznych w preferowanych lokalizacjach: w Żychlicach, w Wojkowicach Komornych oraz na Skrzynówku,
- Rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych służących integracji społecznej i codziennej rekreacji mieszkańców,
- Ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),
- Stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- Wzdłuż istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia należy uwzględnić strefę kontrolowaną, zgodnie z przepisami odrębnymi, w granicach której zakazuje się lokalizacji zabudowy,

- W przypadku modernizacji lub przebudowy gazociągu wysokiego ciśnienia dopuszcza się dostosowanie szerokości stref kontrolowanych do obowiązujących przepisów,
- Należy chronić przebieg istniejących cieków naturalnych oraz rowów systemu melioracji wodnej, z możliwością prowadzenia robót regulacyjnych, konserwacyjnych oraz związanych z ochroną przeciwpowodziową,
- W przypadku zabudowy terenów zmeliorowanych należy przebudować system melioracji wodnej w sposób umożliwiający jego prawidłowe funkcjonowanie oraz zapewniający swobodny przepływ wód, przy zachowaniu wymogów wynikających z przepisów odrębnych,
- Ograniczenia w zagospodarowaniu pod zabudowę obejmują tereny charakteryzujące się niekorzystnymi warunkami geotechnicznymi, w tym utwory podatne na odkształcenia plastyczne, tereny przekształceń antropomorficznych (szkód górniczych, wyrobisk, hałd itp.) i tereny charakteryzujące się płytkim poziomem wód gruntowych (0-2 m), tereny o niekorzystnych warunkach solarnych i topoklimatycznych, tereny okresowo podtapiane (zalewowe części dolin Brynicy, Jaworznika i Wielonki), tereny stref wododziałowych oraz tereny będące w użytkowaniu przyrodniczym i wskazane do użytkowania przyrodniczego.

Określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

W Mieście Wojkowice widoczne jest zwiększone zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową. Wynika to zarówno z uwarunkowań przestrzennych i komunikacyjnych, jak i przyjętych kierunków rozwoju miasta.

Kluczowym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność osiedleńczą Miasta Wojkowice jest jego położenie w strukturze Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Miasto znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich, takich jak Katowice, Będzin, Bytom i Sosnowiec, co zapewnia mieszkańcom szeroki dostęp do rynku pracy, usług wyższego rzędu, edukacji oraz opieki zdrowotnej. Dodatkowo bliskość głównych ciągów komunikacyjnych, w tym autostrady A1, dróg krajowych nr 94 i 11 oraz drogi wojewódzkiej nr 911, umożliwia sprawne przemieszczanie się mieszkańców do większych ośrodków miejskich. Jednocześnie Miasto Wojkowice zachowuje kameralny, spokojny i mniej zurbanizowany charakter, co wpisuje się w trend poszukiwania miejsc zamieszkania blisko dużych ośrodków miejskich, ale w spokojniejszym otoczeniu, większym kontaktem z naturą i większą przestrzenią mieszkalną.

O atrakcyjności osiedleńczej Miasta Wojkowice świadczy również dodatnie saldo migracji. Oznacza to, że liczba osób decydujących się na zamieszkanie w mieście jest wyższa niż liczba mieszkańców opuszczających miasto. Dodatkowo struktura migracji wskazuje, że większość osób meldujących się w Mieście Wojkowice przenosi się z miast, co świadczy o procesach suburbanizacji w metropolii.

Co więcej, saldo migracji w przeliczeniu na 1000 ludności w Mieście Wojkowice było wyższe niż średnia dla województwa śląskiego, w którym wartości wskaźnika w latach 2020-2024 kształtowały się na poziomie ujemnym.

Potwierdzeniem wysokiej atrakcyjności osiedleńczej Miasta Wojkowice są również wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców. Niemal 90% respondentów pozytywnie oceniło Wojkowice jako miejsce do życia (35,3% ankietowanych wskazało, że Wojkowice zdecydowanie są dobrym miejscem do życia, a 54,1% odpowiedziało „raczej tak”), a blisko 80% zadeklarowało chęć pozostania w mieście w perspektywie najbliższych 5 lat. Wyniki te wskazują na silne przywiązanie mieszkańców do miejsca zamieszkania oraz potwierdzają, że Wojkowice są postrzegane jako atrakcyjne miejsce do życia. W dłuższej perspektywie może to przekładać się na wzrost zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, związany m.in. z zakładaniem nowych gospodarstw domowych, poprawą warunków mieszkaniowych obecnych mieszkańców oraz pozostawianiem w mieście osób młodych wchodzących w dorosłość.

Utrzymujące się dodatnie saldo migracji będzie miało również wpływ na stabilizację liczby mieszkańców w dłuższym okresie. Prognozy demograficzne GUS wskazują, że do 2029 roku liczba mieszkańców będzie stopniowo wzrastać z 8,55 tys. osób w 2026 roku do 8,64 osób w 2029 roku, jednak po tym okresie, ze względu na niekorzystną strukturę demograficzną, przewidywany jest nieznaczny spadek liczby ludności. Dodatkowo należy podkreślić, że rzeczywista liczba mieszkańców Miasta Wojkowice jest wyższa niż wynika to z oficjalnych danych statystycznych GUS, ze względu na to, że część osób faktycznie zamieszkujących na terenie miasta nie dokonuje formalnego meldunku.

Miasto Wojkowice pełni przede wszystkim funkcję mieszkaniową. Według danych GUS za 2021 r. dotyczących przepływów pracowniczych, z Wojkowic do innych gmin do pracy dojeżdżało blisko 2,4 tys. mieszkańców, z czego najwięcej do Katowic, Będzina, Czeladzi i Sosnowca, co potwierdza silne powiązania funkcjonalne z rynkiem pracy całej metropolii. Tego rodzaju struktura sprzyja dalszemu rozwojowi funkcji mieszkaniowej i generuje potrzebę zapewnienia nowych terenów pod zabudowę. Rosnące znaczenie pracy zdalnej i hybrydowej dodatkowo zwiększa atrakcyjność osiedleńczą Miasta Wojkowice. Miasto może stanowić bowiem alternatywę dla osób pracujących w dużych ośrodkach miejskich, które poszukują spokojniejszego miejsca zamieszkania.

W Mieście Wojkowice zauważalny jest również stopniowy wzrost zasobów mieszkaniowych. Liczba mieszkań ogółem wzrosła z 3 668 w 2020 roku do 3 740 w 2024 roku. Jednocześnie systematycznie wzrastała liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców – z 425,3 w 2020 roku do 447,5 w 2024 roku, osiągając poziom wyższy niż średnia dla powiatu będzińskiego. Wzrostowi zasobów mieszkaniowych towarzyszy również poprawa warunków zamieszkania. Przeciętna powierzchnia

użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2020-2024 wzrosła z 30,4 m² do 32,5 m². Wskaźnik ten był wyższy niż średnia dla województwa śląskiego, co świadczy o stosunkowo atrakcyjnych warunkach do zamieszkania w mieście.

Wpływ na wzrost atrakcyjności osiedleńczej Miasta Wojkowice będą miały również kierunki rozwoju przyjęte w niniejszej Strategii. Szczególne znaczenie będą miały działania związane z rozwojem infrastruktury rekreacyjno-sportowej, terenów zielonych oraz oferty czasu wolnego, które wpłyną na poprawę komfortu życia mieszkańców oraz decyzje osiedleńcze osób decydujących się na zmianę miejsca zamieszkania, szczególnie młodych rodzin oraz osób aktywnych zawodowo. Istotnym elementem będzie również poprawa jakości przestrzeni publicznej, w tym działania nastawione na poprawę jakości środowiska, rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, a także rewitalizacja terenów przemysłowych. Dzięki temu Miasto Wojkowice będzie stopniowo przekształcać swój przemysłowy charakter w nowoczesne, funkcjonalne i zielone miasto metropolitalne. Działania te będą również sprzyjały dalszemu rozwojowi budownictwa mieszkaniowego.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907 i 1940 oraz z 2025 r. poz. 527 i 680)

- Wyznacza się lokalizację obiektów handlu wielkopowierzchniowego (o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²) w rejonie ulic: Jana III Sobieskiego, M. Skłodowskiej-Curie i Akacjowej uwzględniając istniejące zagospodarowanie.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Wyznaczanie obszarów lokalizacji pod nowe inwestycje celu publicznego zgodnie z zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzjami o lokalizacji inwestycji celu publicznego, podejmowanymi zgodnie z procedurą, którą określają aktualne przepisy,
- Ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- Inwestycje celu publicznego zaplanowane na terenie Miasta Wojkowice powinny być lokalizowane zgodnie z zapisami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Systemy komunikacji:

- Sukcesywna modernizacja i remonty dróg gminnych w celu podnoszenia ich standardu technicznego i zapewniania bezpieczeństwa,
- Budowa nowych odcinków dróg publicznych, służących obsłudze nowo zainwestowanych terenów,
- Wdrażanie rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo w ruchu drogowym, w tym przede wszystkim bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów – wydzielanie ciągów pieszych i rowerowych, montaż progów zwalniających, rozbudowa sieci oświetlenia itp.,
- Uzupełnienie i realizacja nowych odcinków systemu ciągów pieszych i dróg rowerowych w celu tworzenia powiązań dróg rowerowych z układem zewnętrznym i korytarzami głównymi tras rowerowych.

Infrastruktura techniczna:

- Dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- Wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- Sukcesywne uzbrajanie terenów przeznaczonych pod zabudowę w niezbędną infrastrukturę techniczną,
- Rozbudowa sieci elektroenergetycznych, w miarę wzrostu potrzeb wynikających m.in. z przewidywanego przyrostu terenów zainwestowanych,
- Rozbudowa i modernizacja sieci gazowej i sieci ciepłowniczej,
- Rozwój odnawialnych źródeł energii oraz przekształcenie dotychczasowych systemów ogrzewania na bardziej ekologiczne.

Infrastruktura społeczna:

- Dążenie do racjonalnego wykorzystania istniejącej infrastruktury, w tym poprzez podnoszenie standardu zdegradowanych obiektów i przestrzeni oraz nadawanie im nowych funkcji społecznych i turystyczno-rekreacyjnych,
- Utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,

- Zwiększanie dostępności obiektów użyteczności publicznej poprzez niwelowanie barier architektonicznych i wdrażanie rozwiązań ułatwiających dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Lokalizowanie urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW preferuje się w pierwszej kolejności na terenach logistyczno-magazynowych i produkcyjnych, zdegradowanych lub na gruntach najniższych klas bonitacyjnych.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- Dla obszaru całego miasta ustala się zakaz realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem: utrzymania przedsięwzięć istniejących, ale bez możliwości rozbudowy, a także inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, telekomunikacyjnej i łączności, obiektów gospodarki odpadami, terenów oczyszczalni ścieków oraz obszarów obiektów produkcyjnych, składów i magazynów,
- Dla obszaru całego miasta ustala się zakaz realizacji przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem: przedsięwzięć istniejących, punktu składowania złomu, punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, terenów oczyszczalni ścieków, obiektów gospodarki odpadami oraz inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

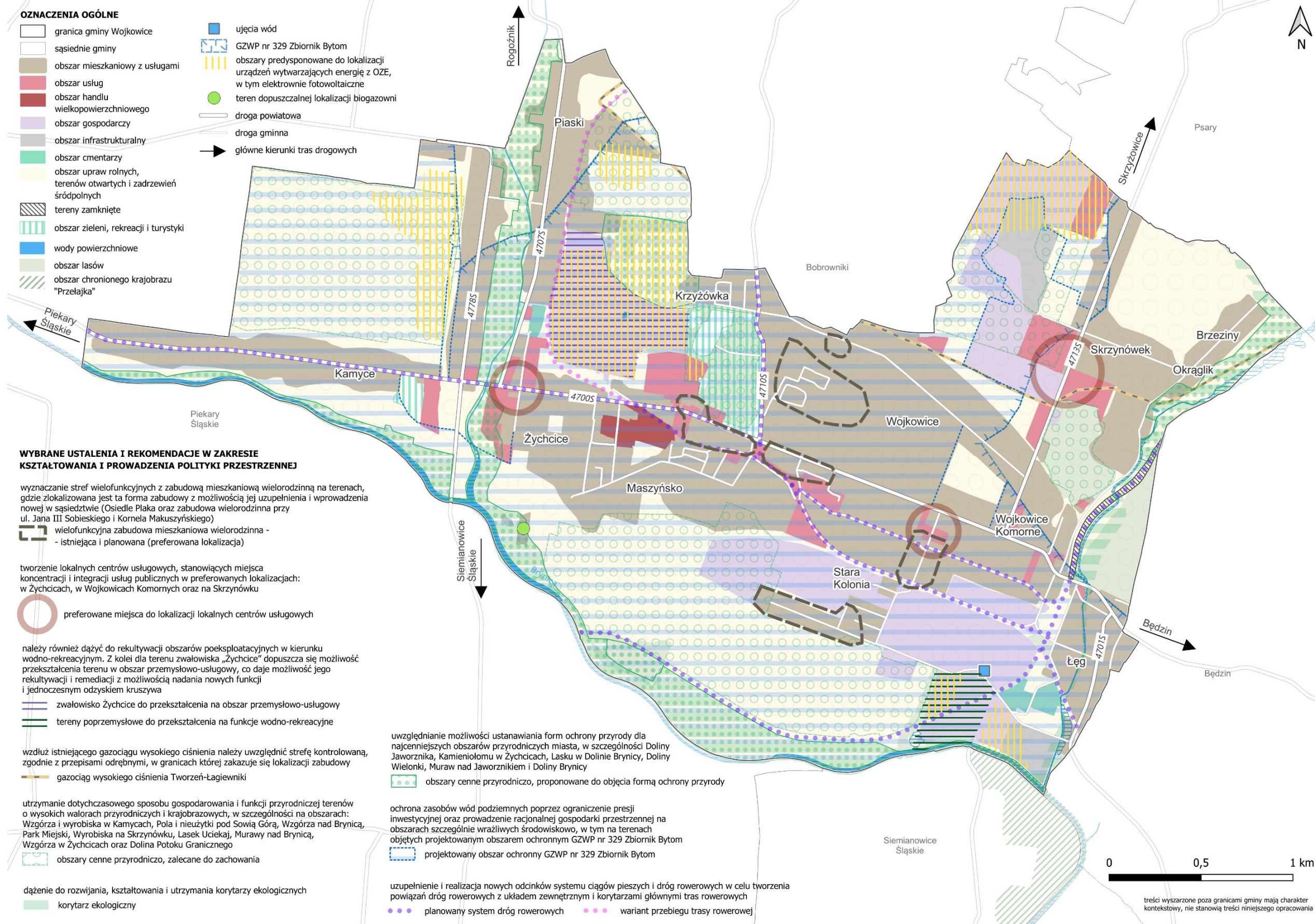
Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- Ochrona gruntów rolnych najwyższych klas bonitacyjnych,
- Przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,
- Zachowanie i wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień na obszarach gruntów rolnych oraz wzdłuż cieków powierzchniowych, przepływających przez obszary rolne,
- Ochrona gruntów rolnych przed erozją wodną i wietrzną poprzez wykorzystywanie zadrzewień śródpolnych oraz zadarnienia wzdłuż cieków,
- Ograniczenie nawożenia gruntów i stosowania środków ochrony roślin, zachowania niezadrzewionych łąk i pastwisk, szczególnie na obszarach podmokłych,
- Zachowanie mozaikowatej struktury krajobrazu poprzez zachowanie oczek wodnych oraz kępowych i pasmowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych na obszarach dolinnych,
- Rozwój ekosystemu leśnego poprzez uzupełnianie drzewostanu gatunkami rodzimymi,
- Ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne,
- Dopuszcza się budowę szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych i miejsc odpoczynku oraz innych obiektów ułatwiających ruch turystyczny i rekreację na obszarach leśnych.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- Na obszarze Miasta Wojkowice został wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zgodnie z Uchwałą Nr XV.113.2025 Rady Miasta Wojkowice z dnia 26 maja 2025 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Wojkowice. Główne zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na wskazanych obszarach powinny uwzględniać potrzeby lokalnej społeczności, podnoszenie jakości przestrzeni publicznych oraz nadanie im nowych funkcji, w tym zwiększenie dostępności terenów zieleni i terenów rekreacyjnych, zgodnie z zapisami gminnego programu rewitalizacji.
- Do obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji zalicza się nieczynne kamieniołomy, zwałowiska odpadów pogórnictwa, składowiska odpadów komunalnych, a także użytki rolne ze względu na bardzo wysoki stopień zanieczyszczenia gleb. Zakłada się, iż proces remediacji poprzez samooczyszczanie będzie najbardziej efektywnym ekonomicznie sposobem oczyszczania gruntów, ziemi i wód gruntowych w Mieście Wojkowice. Należy również dążyć do rekultywacji obszarów poeksploatacyjnych w kierunku wodno-rekreacyjnym. Z kolei dla terenu zwałowiska „Żychcice” dopuszcza się możliwość przekształcenia terenu w obszar przemysłowo-usługowy, co daje możliwość jego rekultywacji i remediacji z możliwością nadania nowych funkcji i jednoczesnym odzyskiem kruszywa.

Rycina 2. Wybrane ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Mieście Wojkowice

Źródło: opracowanie własne.

3.5 Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi

Strategia Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku jest komplementarna wobec celów i założeń rozwojowych wyższego szczebla, tj.:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły,
- Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły,
- Planem przeciwdziałania skutkom suszy,
- Strategią Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”,
- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+,
- Audytem Krajobrazowym Województwa Śląskiego,
- Strategią Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022-2027 z perspektywą do 2035 r.,
- Strategią Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.

Zachowanie spójności pozwala na realizację działań dopełniających założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na poziomie lokalnym regionalnym i krajowym.

Kluczową rolę przy opracowaniu Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku pełni Strategia Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”, przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/24/1/2020 z dnia 19 października 2020 r. Zgodnie z przyjętą wizją:

Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku.

Strategia rozwoju województwa wyznacza cztery cele strategiczne, dla których sformułowano cele operacyjne w perspektywie do roku 2030. Poniższa tabela przedstawia spójność celów zawartych w Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030” z celami i kierunkami zawartymi w Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku.

Tabela 2. Komplementarność strategii rozwoju gminy ze strategią rozwoju województwa

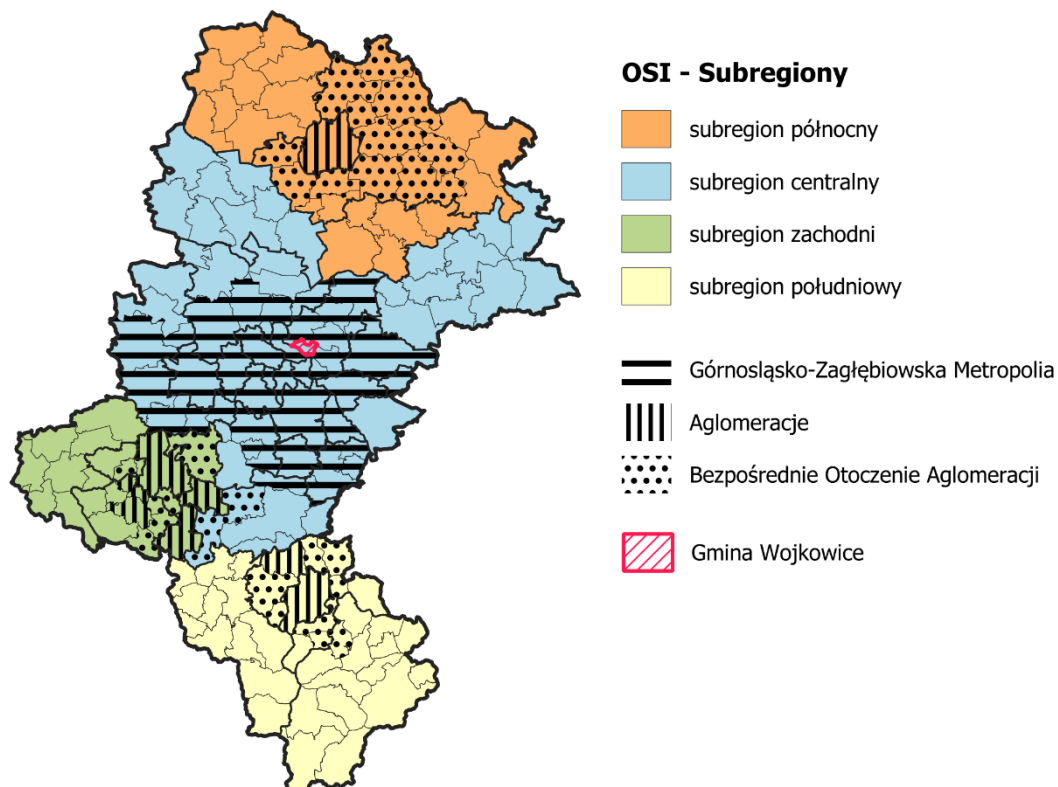
Strategia Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”	Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku
Cel strategiczny A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej Cele operacyjne: A.1 Konkurencyjna gospodarka A.2 Innowacyjna gospodarka A.3 Silna lokalna przedsiębiorczość	Cel strategiczny 2: Miasto lokalnych możliwości – przedsiębiorczość i marka wspierające rozwój Wojkowic Kierunki działań: 2.1. Rozwój lokalnych usług i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców 2.2. Budowanie rozpoznawalnej marki miasta
Cel strategiczny B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla Mieszkańca Cele operacyjne: B.1 Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2 Aktywny mieszkaniec B.3 Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki	Cel strategiczny 1: Wojkowice bliskie mieszkańcom – wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna Kierunki działań: 1.1. Rozwój oferty czasu wolnego oraz infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla mieszkańców 1.2. Budowanie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej 1.3. Rozwój usług społecznych z uwzględnieniem potrzeb seniorów, rodzin i młodzieży
Cel strategiczny C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni Cele operacyjne: C.1 Wysoka jakość środowiska C.2 Efektywna infrastruktura C.3 Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu	Cel strategiczny 3: Wojkowice dobre do życia – funkcjonalna i harmonijna przestrzeń miejska Kierunki działań: 3.1. Rozwój transportu lokalnego i poprawa skomunikowania wewnętrznego 3.2. Kształtowanie przestrzeni miejskiej sprzyjającej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego 3.3. Zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni miejskiej, w tym terenów zielonych Cel strategiczny 4: Zielone Wojkowice – bezpieczna transformacja terenów przemysłowych Kierunki działań: 4.1. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych 4.2. Poprawa jakości środowiska i zwiększenie odporności miasta na zmiany klimatu 4.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii i dążenie do niezależności energetycznej 4.4. Wzmocnienie systemu gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko
Cel strategiczny D: Województwo śląskie regionem sprawnie Zarządzanym Cele operacyjne: D.1 Zrównoważony rozwój terytorialny D.2 Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3 Nowoczesna administracja publiczna	Cel strategiczny 3: Wojkowice dobre do życia – funkcjonalna i harmonijna przestrzeń miejska Kierunki działań: 3.1. Rozwój transportu lokalnego i poprawa skomunikowania wewnętrznego 3.2. Kształtowanie przestrzeni miejskiej sprzyjającej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Województwa „Śląskie 2030” wyróżnia również obszary strategicznej interwencji (OSI) istotne dla kraju i województwa. Gmina Wojkowice została zaliczona do następujących OSI:

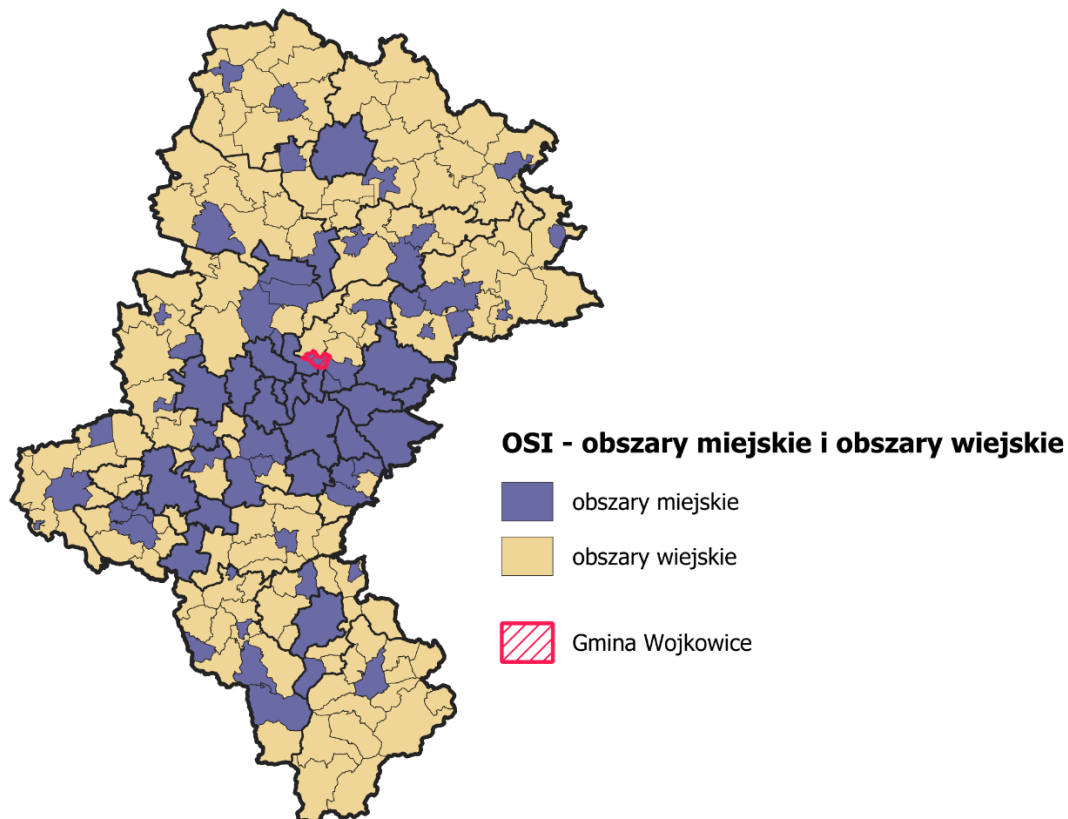
1. **OSI Śląsk** (krajowe): wskazany w Krajowej Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jako obszar zmagający się z trudnościami adaptacyjnymi i restrukturyzacyjnymi na poziomie regionalnym. Będzie on wspierany z poziomu kraju za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów (Program dla Śląska);
2. **OSI Subregion Centralny** (regionalne – ujęcie funkcjonalne): jego centrum w wymiarze funkcjonalnym stanowi **Metropolia Górnośląska (MG)**, która składa się z 23 miast, w tym w tym 22 miast należących do Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM), do których zalicza się również Miasto Wojkowice. Jest ona kluczowym obszarem funkcjonalnym regionu o znaczeniu krajowym oraz europejskim. Na jej obszarze realizowane są funkcje metropolitalne, w tym w szczególności gospodarcze, naukowe, kulturalne i zdrowotne. Wyzwaniem dla Metropolii jest dalsze wzmacnianie procesów i powiązań metropolitalnych, w tym rozwój ośrodków naukowych i akademickich, centrów technologii i innowacji, przemysłów kreatywnych i wielkich wydarzeń.
3. **OSI – obszary miejskie** (regionalne – ujęcie funkcjonalne): pełnią one ważną rolę w strukturze osadniczej województwa jako lokalne ośrodki rozwoju;
4. **OSI – obszary cenne przyrodniczo** (regionalne – ujęcie tematyczne, OSI konkurencyjne): zostały wyznaczone w oparciu o udział scalonej powierzchni cennej przyrodniczo w powierzchni całej gminy. Miasto Wojkowice zostało zaliczone do gmin o niskich walorach przyrodniczych lub ich brakiem;
5. **OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza** (regionalne – ujęcie tematyczne, OSI problemowe): Miasto Wojkowice zostało zaliczone do III obszaru problemowego, tj. do gmin, na terenie których wystąpiło przekroczenie średniorocznych norm powietrza dla wszystkich analizowanych wskaźników (pyłów zawieszonych PM_{2,5}, pyłów zawieszonych PM₁₀ oraz benzo(α)pirenu);
6. **OSI – gminy w transformacji górniczej** (regionalne – ujęcie tematyczne, OSI problemowe): Miasto Wojkowice zostało zaliczone do gmin z problemem przestrzennym, na których obszarze znajdują się kopalnie zlikwidowane lub w likwidacji. Wyzwaniem dla tych obszarów jest znaczny udział terenów przemysłowych i poprzemysłowych oraz terenów, na których wystąpiły lub wystąpią skutki eksploatacji górniczej. Istotnym problemem jest zagospodarowanie terenów po zakończonej eksploatacji górniczej, a także przekwalifikowanie pracowników odchodzących z sektora górniczego. Oprócz tworzenia alternatywnych miejsc pracy należy również ukierunkować wsparcie na poprawę jakości środowiska, rozwój usług publicznych, poprawę jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rozwój oferty czasu wolnego.

Rycina 3. OSI Subregiony

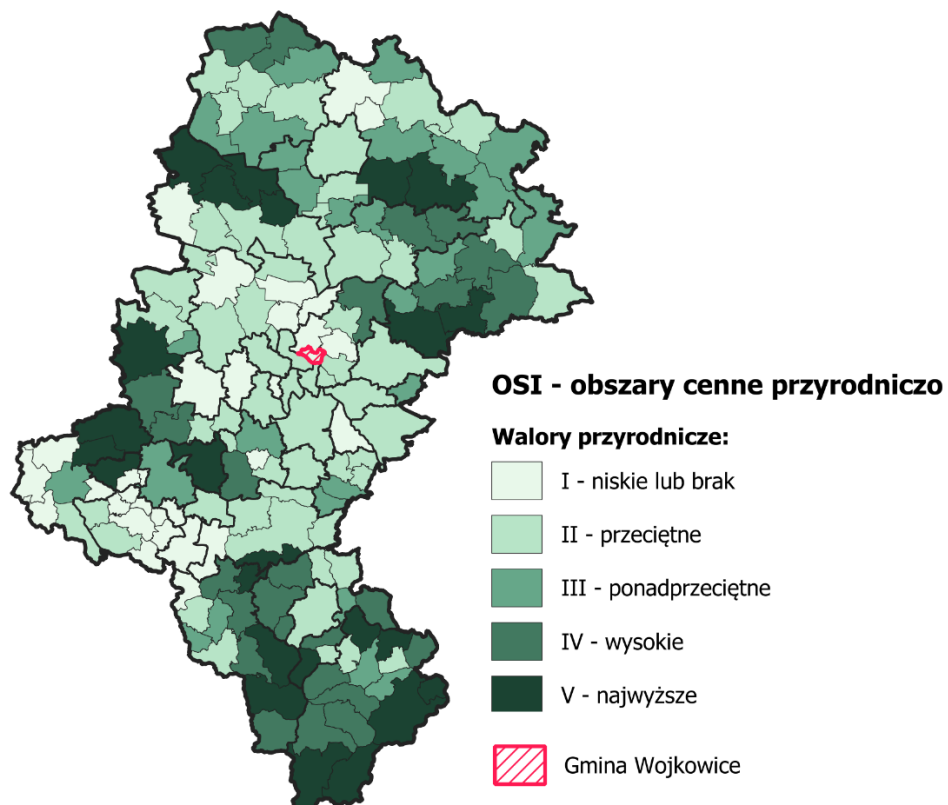
Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”.

Rycina 4. OSI – obszary miejskie i obszary wiejskie

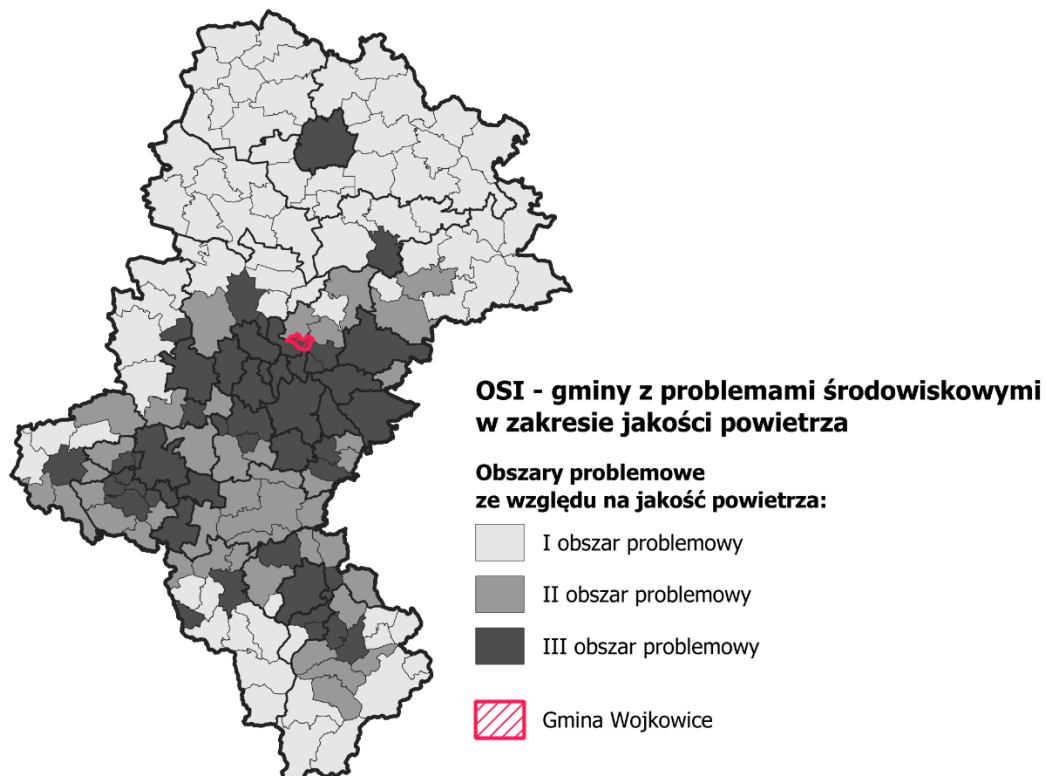
Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”.

Rycina 5. OSI – obszary cenne przyrodniczo

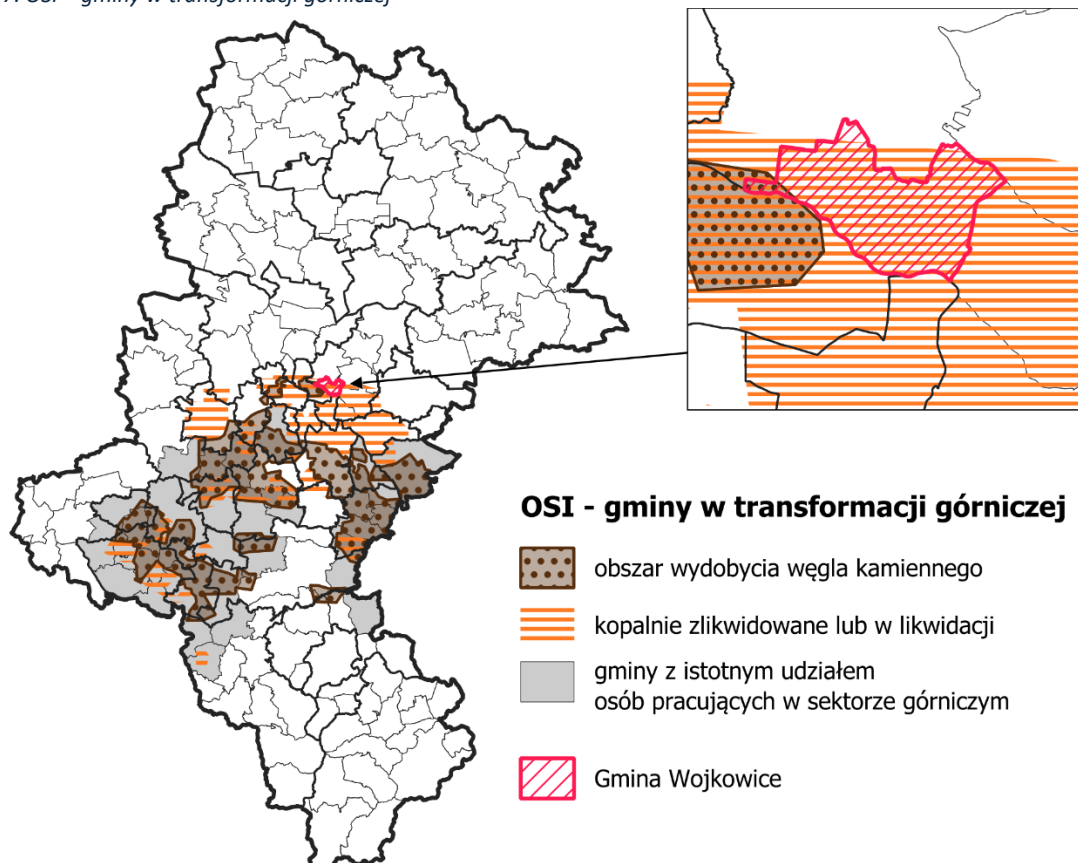
Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”.

Rycina 6. OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”.

Rycina 7. OSI – gminy w transformacji górniczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”.

Poniżej przedstawiono zakres działań planowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”, dedykowanych dla OSI, w które wpisuje się Miasto Wojkowice. Realizowane są one przez zapisy Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku wskazane w szczególności w kierunku działania 1.1. Rozwój oferty czasu wolnego oraz infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla mieszkańców, kierunku działania 2.1. Rozwój lokalnych usług i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców, kierunku działania 3.3. Zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni miejskiej, w tym terenów zielonych, kierunku działania 4.1. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych, kierunku działania 4.2. Poprawa jakości środowiska i zwiększenie odporności miasta na zmiany klimatu, kierunku działania 4.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii i dążenie do niezależności energetycznej oraz kierunku działania 4.4. Wzmocnienie systemu gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko.

Tabela 3. Działania dedykowane dla OSI w Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”

OSI – obszary cenne przyrodniczo

Cel strategiczny A:

- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.

Cel strategiczny B:

- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.

Cel strategiczny C:

- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.
- Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej. Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.

Cel strategiczny D:

- Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym.
- Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
- Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.

OSI – gminy z problemem środowiskowym w zakresie jakości powietrza

Cel strategiczny A:

- Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.
- Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.

Cel strategiczny B:

- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.

Cel strategiczny C:

- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.

Cel strategiczny D:

- Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju.

OSI – gminy w transformacji górniczej

Cel strategiczny A:

- Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego.
- Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
- Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci.
- Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego.

- Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych.
- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.

Cel strategiczny B:

- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
- Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
- Wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej.
- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, odpowiadającej wyzwaniom społecznym i gospodarczym, w tym rynku pracy.
- Wzmocnienie kształcenia kluczowych umiejętności i kompetencji uczniów z uwzględnieniem umiejętności emocjonalnych oraz psychospołecznych, niezbędnych do funkcjonowania w dorosłym życiu oraz swobodnego poruszania się na rynku pracy.

Cel strategiczny C:

- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską.
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów przemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne.
- Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.

Cel strategiczny D:

- Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
- Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym.

Źródło: opracowanie własne.

Ponadto dla Subregionu Centralnego, w którym znajduje się Miasto Wojkowice, opracowano strategię ponadlokalną pn. Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 roku, która pełni jednocześnie rolę strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Według zawartej w niej wizji:

W 2030 roku Subregion Centralny województwa śląskiego będzie miejscem nowoczesnym, oferującym wysoką jakość życia jego mieszkańcom w czystych i zielonych obszarach dzięki sprawnie prowadzonemu procesowi transformacji społeczno-gospodarczej, adaptującym się do zmieniającego

się otoczenia, wykorzystującym swoje wewnętrzne potencjały, opartym na silnym kapitale społecznym oraz spójnym przestrzennie i zintegrowanym w wielu wymiarach.

Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 roku definiuje cele strategiczne, dla których następnie sformułowane zostały cele operacyjne. Ich realizacja pozwoli na osiągnięcie wizji rozwoju Subregionu Centralnego. Poniższa tabela przedstawia komplementarność celów zawartych w Strategii Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 roku z celami i kierunkami zawartymi w Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku.

Tabela 4. Komplementarność strategii rozwoju gminy ze strategią rozwoju ponadlokalnego

Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku
Cel strategiczny 1: Subregion Centralny przyjazny środowisku Cele operacyjne: 1.1. Poprawa jakości powietrza 1.2. Zwiększanie odporności miast na zmiany klimatu 1.3. Zrównoważona gospodarka zasobami i ochrona środowiska	Cel strategiczny 4: Zielone Wojkowice – bezpieczna transformacja terenów przemysłowych Kierunki działań: 4.1. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych 4.2. Poprawa jakości środowiska i zwiększenie odporności miasta na zmiany klimatu 4.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii i dążenie do niezależności energetycznej 4.4. Wzmocnienie systemu gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko
Cel strategiczny 2: Mobilny Subregion Centralny Cele operacyjne: 2.1. Dostępna i zrównoważona mobilność miejska	Cel strategiczny 1: Wojkowice bliskie mieszkańcom – wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna Kierunki działań: 1.1. Rozwój oferty czasu wolnego oraz infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla mieszkańców 1.2. Budowanie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej 1.3. Rozwój usług społecznych z uwzględnieniem potrzeb seniorów, rodzin i młodzieży
Cel strategiczny 3: Subregion Centralny sprzyjający rozwojowi społecznemu i gospodarczemu Cele operacyjne: 3.1. Łagodzenie społecznych i gospodarczych skutków transformacji 3.2. Łagodzenie skutków niekorzystnych trendów demograficznych 3.3. Atrakcyjne warunki życia i zamieszkania 3.4. Zintegrowana i atrakcyjna oferta turystyczna	Cel strategiczny 1: Wojkowice bliskie mieszkańcom – wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna Kierunki działań: 1.1. Rozwój oferty czasu wolnego oraz infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla mieszkańców 1.2. Budowanie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej 1.3. Rozwój usług społecznych z uwzględnieniem potrzeb seniorów, rodzin i młodzieży

Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 roku	Strategia Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku
	Cel strategiczny 2: Miasto lokalnych możliwości – przedsiębiorczość i marka wspierające rozwój Wojkowic Kierunki działań: 2.1. Rozwój lokalnych usług i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców Cel strategiczny 3: Wojkowice dobre do życia – funkcjonalna i harmonijna przestrzeń miejska Kierunki działań: 3.2. Kształtowanie przestrzeni miejskiej sprzyjającej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego 3.3. Zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni miejskiej, w tym terenów zielonych Cel strategiczny 4: Zielone Wojkowice – bezpieczna transformacja terenów przemysłowych Kierunki działań: 4.1. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych
Cel strategiczny 4: Subregion Centralny sprawnie zarządzany Cele operacyjne: 4.1. Wysoka jakość zarządzania rozwojem Subregionu Centralnego 4.2. Wysoki poziom kompetencji kadr jednostek samorządu terytorialnego w Subregionie Centralnym 4.3. Współpraca z otoczeniem wewnętrznym i zewnętrznym Subregionu Centralnego	Cel strategiczny 1: Wojkowice bliskie mieszkańcom – wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna Kierunki działań: 1.2. Budowanie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej Cel strategiczny 2: Miasto lokalnych możliwości – przedsiębiorczość i marka wspierające rozwój Wojkowic Kierunki działań: 2.1. Rozwój lokalnych usług i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców 2.2. Budowanie rozpoznawalnej marki miasta Cel strategiczny 3: Wojkowice dobre do życia – funkcjonalna i harmonijna przestrzeń miejska Kierunki działań: 3.2. Kształtowanie przestrzeni miejskiej sprzyjającej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego

Źródło: opracowanie własne.

Ponadto na terenie Miasta Wojkowice obowiązują zapisy zawarte w następujących dokumentach:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Plan gospodarowania wodami stanowi najważniejszy dokument z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi. Miasto Wojkowice położone są w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Małej Wisły. Zgodnie z II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW)¹, na terenie Miasta Wojkowice znajduje się jedna jednolita część wód powierzchniowych (JCWP), tj. Brynica od zb. Kozłowa Góra do ujścia (kod: RW20000621269) oraz jedna jednolita część wód podziemnych (JCWPd) o kodzie GW2000111. Stan ogólny JCWP określony jest jako zły, z kolei JCWPd jako słaby. Obie zagrożone są ryzykiem nieosiągnięcia celu środowiskowego. Wśród działań podstawowych przypisanych do poszczególnych JCWP i JCWPd w IIaPGW znajdujących się na terenie Miasta Wojkowice wyróżnia się:

- Realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych;
- Uporządkowanie i poprawę infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami;
- Kontrolę gospodarowania wodami oraz przeglądy pozwoleń wodnoprawnych;
- Analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami;
- Opracowanie wniosku na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP),
- Ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP).

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły² zawiera mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego, które obejmują trójstopniową ocenę ryzyka dotyczącą prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi: 0,2%, 1% i 10%. Zagrożenie 10% jest stosunkowo wysokie (występuje raz na 10 lat). Jak wynika z map zagrożenia powodziowego³ i map ryzyka powodziowego⁴ Miasto Wojkowice nie jest zagrożone wystąpieniem powodzi.

Przeciwdziałanie skutkom suszy, zgodnie z art. 183 oraz 185 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy, który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy. Celem Planu przeciwdziałania skutkom suszy⁵ jest skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy, zwiększenie retencji na obszarach dorzeczy, edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy, formalizacja i zaplanowanie

¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r. poz. 300).

² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739).

³ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpMZP (dostęp: 13.04.2026 r.).

⁴ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpMRP (dostęp: 13.04.2026 r.).

⁵ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz.U. 2021 poz. 1615).

finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy. Według poszczególnych typów klas zagrożenia suszą, sytuacja dla Miasta Wojkowice przedstawia się następująco⁶:

- zagrożenie suszą hydrogeologiczną – klasa II (umiarkowanie zagrożone);
- zagrożenie suszą hydrologiczną – klasa III (silnie zagrożone);
- zagrożenie suszą rolniczą – w większości klasa I (słabo zagrożone), zachodni fragment miasta klasa IV (ekstremalnie zagrożone);
- zagrożenie suszą atmosferyczną – klasa III (silnie zagrożone).

Według łącznego zagrożenia suszą Miasto Wojkowice jest w większości umiarkowanie zagrożone wystąpieniem suszy.

3.6 Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku wymaga nie tylko określenia celów strategicznych i kierunków działań, ale również wskazania oczekiwanych efektów, jakie powinny zostać osiągnięte w wyniku ich wdrażania.

Tabela poniżej przedstawia wykaz wskaźników służących monitorowaniu postępów wdrażania strategii dla poszczególnych kierunków działań wraz z oczekiwanymi rezultatami tych działań. Wskaźniki stanowią mierzalne narzędzie oceny stopnia realizacji założonych celów oraz umożliwiają bieżące śledzenie zmian zachodzących na terenie miasta. Pozwalają one na ocenę skuteczności podejmowanych działań, identyfikację obszarów wymagających dodatkowego wsparcia oraz stanowią podstawę do prowadzenia monitoringu i ewaluacji Strategii. Z kolei oczekiwane rezultaty odnoszą się do zmian, które powinny nastąpić w wyniku realizacji zaplanowanych działań.

Tabela 5. Oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki osiągnięcia działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość bazowa (2024 r.)	Oczekiwany rezultat (tendencja)	Źródło danych
Cel strategiczny 1: Wojkowice bliskie mieszkańcom – wysoka jakość życia i silna wspólnota lokalna				
1.1. Rozwój oferty czasu wolnego oraz infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla mieszkańców	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	15,8%	wzrost	BDL GUS
	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowych	-	2	Urząd Miasta Wojkowice
	Uczestnicy imprez kulturalnych	4 874	wzrost	BDL GUS

⁶ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpMRP (dostęp: 13.04.2026 r.).

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość bazowa (2024 r.)	Oczekiwany rezultat (tendencja)	Źródło danych
1.2. Budowanie aktywnej i zintegrowanej społeczności lokalnej	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	2,6	wzrost	BDL GUS
	Liczba imprez zorganizowanych przez instytucje kultury (dom, kluby i świetlice)	54	wzrost	BDL GUS
1.3. Rozwój usług społecznych z uwzględnieniem potrzeb seniorów, rodzin i młodzieży	Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tys. ludności	167	spadek	BDL GUS
	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	152 ⁷	spadek	BDL GUS
	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	79,7%	wzrost	BDL GUS
	Współczynnik skolaryzacji brutto	95,3%	wzrost	BDL GUS
Cel strategiczny 2: Miasto lokalnych możliwości – przedsiębiorczość i marka wspierające rozwój Wojkowic				
2.1. Rozwój lokalnych usług i wsparcie przedsiębiorczości mieszkańców	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 175	wzrost	BDL GUS
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	886	wzrost	BDL GUS
	Pracujący na 1000 ludności	429,1	wzrost	BDL GUS
	Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	2,5%	spadek	BDL GUS
2.2. Budowanie rozpoznawalnej marki miasta	Liczba przeprowadzonych działań z zakresu promocji miasta	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
	Saldo migracji na 1000 ludności	0,1	wzrost	BDL GUS
Cel strategiczny 3: Wojkowice dobre do życia – funkcjonalna i harmonijna przestrzeń miejska				
3.1. Rozwój transportu lokalnego i poprawa komunikowania wewnętrznego	Długość dróg gminnych	22,8 km	wzrost	BDL GUS
	Długość zmodernizowanych dróg gminnych wraz z niezbędną infrastrukturą	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
3.2. Kształtowanie przestrzeni miejskiej sprzyjającej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego	Liczba mieszkań na 1000 ludności	446,2	wzrost	BDL GUS
	Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	49,2 km	wzrost	BDL GUS
	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	68%	wzrost	BDL GUS
3.3. Zagospodarowanie i uporządkowanie przestrzeni miejskiej, w tym terenów zielonych	Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji	0	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
	Liczba utworzonych miejsc odpoczynku i rekreacji dla mieszkańców	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
	Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych	16 ha	wzrost	BDL GUS

⁷ Dane za 2025 rok

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość bazowa (2024 r.)	Oczekiwany rezultat (tendencja)	Źródło danych
Cel strategiczny 4: Zielone Wojkowice – bezpieczna transformacja terenów przemysłowych				
4.1. Rekultywacja i zagospodarowanie terenów przemysłowych	Powierzchnia terenów poddanych rekultywacji	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
	Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem	2,01%	wzrost	BDL GUS
4.2. Poprawa jakości środowiska i zwiększenie odporności miasta na zmiany klimatu	Liczba nowych nasadzeń drzew i krzewów	101	wzrost	BDL GUS
	Liczba utworzonych elementów mikroretencji	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
	Liczba podjętych działań z zakresu edukacji ekologicznej dla mieszkańców	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
4.3. Rozwój odnawialnych źródeł energii i dążenie do niezależności energetycznej	Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
	Kwota udzielonego wsparcia dla mieszkańców z zakresu montażu OZE na terenie nieruchomości mieszkalnych	0 zł	600 tys. zł	Urząd Miasta Wojkowice
	Udział energii pozyskiwanej za pośrednictwem spółdzielni energetycznych w całkowitym zużyciu energii przez miasto	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
	Liczba wymienionych opraw oświetleniowych na oprawy typu LED	-	wzrost	Urząd Miasta Wojkowice
4.4. Wzmocnienie systemu gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko	Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	242,4 kg	spadek	BDL GUS
	Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów z gospodarstw domowych	44,8%	wzrost	BDL GUS

Źródło: opracowanie własne.

4. Część wdrożeniowa

4.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Skuteczna realizacja Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku wymaga stworzenia sprawnego systemu wdrażania, monitorowania i oceny osiąganych rezultatów. Proces ten ma na celu zapewnienie ciągłości, efektywności i zgodności podejmowanych działań z celami strategicznymi określonymi w dokumencie.

Poniższa tabela przedstawia schemat realizacji i wdrażania dokumentu, uwzględniający metody monitorowania postępów w realizacji celów oraz proces ewaluacji dokumentu.

Tabela 6. Procedura realizacji, wdrażania, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii

OPRACOWANIE, WDRAŻANIE I REALIZACJA STRATEGII	
Przygotowanie projektu strategii rozwoju	Burmistrz Miasta Wojkowice we współpracy z pracownikami Urzędu Miasta Wojkowice i Radą Miasta Wojkowice przygotowuje projekt dokumentu wraz z uwzględnieniem zmian wynikających ze zgłoszonych uwag przez mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych.
Wybór i selekcja działań	Burmistrz Miasta Wojkowice z pracownikami Urzędu Miasta Wojkowice oraz jednostkami organizacyjnymi: zapoznanie się z dokumentem oraz przypisanie zadań.
Nawiązanie współpracy z partnerami społeczno-gospodarczymi	Burmistrz Miasta Wojkowice: nawiązywanie współpracy z administracją różnego szczebla, organizacjami społecznymi, przedsiębiorstwami oraz instytucjami wspierającymi rozwój lokalny i regionalny. W ramach tego działania podejmowane będą również inicjatywy lobbingowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju miasta na poziomie ponadlokalnym.
Opracowanie programów rocznych i wieloletnich	Komórki organizacyjne Urzędu Miasta Wojkowice we współpracy z jednostkami organizacyjnymi.
Zabezpieczenie środków na realizację zadań strategicznych	Skarbnik Miasta Wojkowice, Burmistrz Miasta Wojkowice oraz Rada Miasta Wojkowice we współpracy z poszczególnymi komórkami Urzędu Miasta Wojkowice i jednostkami organizacyjnymi.
Nadzór nad realizacją projektów	Poszczególne komórki Urzędu Miasta Wojkowice i jednostki organizacyjne: nadzór nad realizacją projektów, ich rozliczanie i przygotowywanie raportów z wykonania.
MONITOROWANIE	
Coroczny monitoring realizacji strategii obejmujący analizę wskaźników określonych w niniejszym dokumencie	Przekazywanie przez poszczególne komórki Urzędu Miasta Wojkowice i jednostki organizacyjne informacji na temat realizowanych działań, w tym wartości wskaźników przypisanych do prowadzonych działań do jednostki odpowiedzialnej za koordynację działań przewidzianych w Strategii. Przygotowanie sprawozdania rocznego z realizacji Strategii przez jednostkę odpowiedzialną za koordynację działań, które będzie stanowić część Raportu o stanie miasta.

EWALUACJA	
Ewaluacja ex-ante	Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii przed jej przyjęciem, po zakończeniu konsultacji społecznych i opiniowaniu dokumentu.
Ewaluacja mid-term, ex-post	Dopuszcza się przeprowadzenie ewaluacji mid-term (w trakcie realizacji założeń dokumentu) oraz ex-post (po zakończeniu realizacji założeń dokumentu) wówczas, gdy tego typu badanie okaże się konieczne. Raporty z potencjalnej ewaluacji będą przedstawiane Radzie Miasta Wojkowice przez Burmistrza Miasta Wojkowice wraz z rekomendacjami dotyczącymi ewentualnych korekt, aktualizacji i uzupełnienia dokumentu.
AKTUALIZACJA	
Ewentualna aktualizacja dokumentu zgodnie z art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym	Art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym stanowi, iż <i>strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza, przestrzenna lub klimatyczno-środowiskowa gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa</i> . Decyzje o aktualizacji dokumentu będą podejmowane przez Burmistrza Miasta Wojkowice we współpracy z odpowiednimi komórkami Urzędu Miasta, a następnie przedkładane Radzie Miasta Wojkowice wraz z rekomendacjami do przyjęcia.

Źródło: opracowanie własne.

4.2 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku stanowi nadrzędny dokument wyznaczający kierunki działań w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Ze względu na swój strategiczny charakter, dokument ten nie określa szczegółowych przedsięwzięć, które powinny zostać doprecyzowane w dokumentach wykonawczych. Należą do nich programy, plany, strategie sektorowe, dokumentacje projektowe, wieloletnie programy inwestycyjne oraz inne opracowania dotyczące poszczególnych obszarów funkcjonowania miasta.

Do obecnie obowiązujących dokumentów w Mieście Wojkowice należą:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wojkowice na lata 2025-2030 przyjęta w 2025 roku;
- Program Ochrony Środowiska na lata 2021-2025, z perspektywą na lata 2026-2030 dla Miasta Wojkowice przyjęty w 2021 roku;
- Miejski plan adaptacji do zmian klimatu dla gminy Wojkowice przyjęty w 2022 roku;
- Strategia elektromobilności dla Miasta Wojkowice na lata 2020-2036 przyjęta w 2020 roku;
- Aktualizacja „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Wojkowice” przyjęta w 2026 roku;
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Wojkowice na lata 2026-2030 przyjęty w 2026 roku;

- Programy jednoroczne, m.in. Program współpracy Gminy Wojkowice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Wojkowice.

Wszystkie wymienione dokumenty są aktualne i zgodne z zapisami Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku. Należy jednak zaznaczyć, że z uwagi na zakończenie podstawowego okresu obowiązywania Programu Ochrony Środowiska na lata 2021-2025, z perspektywą na lata 2026-2030 dla Miasta Wojkowice oraz zmieniające się uwarunkowania prawne, środowiskowe i społeczno-gospodarcze, należy przystąpić do opracowania nowego dokumentu obejmującego kolejny okres planistyczny.

Istotne znaczenie dla realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku będzie miało również opracowanie i przyjęcie gminnego programu rewitalizacji. Jest to szczególnie ważne ze względu na występowanie na terenie miasta obszarów zdegradowanych, w tym przemysłowych i pokopalnianych, których rewitalizacja i zagospodarowanie zostały wskazane jako jeden z kluczowych kierunków rozwoju Wojkowic.

Przy sporządzaniu dokumentów wykonawczych należy kierować się następującymi zasadami:

- Spójność ze strategią – każdy dokument wykonawczy musi być zgodny z wizją, celami oraz kierunkami działania określonymi w Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku. Dokumenty te, stanowiąc rozwinięcie i swoistą kontynuację zapisów strategii, szczegółowo definiują kluczowe obszary działań oraz opisują konkretne metody realizacji przyjętych celów;
- Przejrzystość i jasność zapisów – dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie oraz zawierać podstawowe informacje o dokumencie;
- Szczegółowość opracowania – dokumenty wykonawcze powinny dokładnie precyzować zakres planowanych działań, ustalać harmonogramy realizacji, przypisywać odpowiedzialność do odpowiednich komórek i jednostek organizacyjnych oraz określać wskaźniki efektywności;
- Konsultacje i partycypacja społeczna – każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom zgodnie z wytycznymi dotyczącymi prowadzenia konsultacji, wskazanymi w ustawach i obowiązujących przepisach, jak i wytycznymi obowiązującymi w mieście.

4.3 Ramy finansowe i źródła finansowania

Realizacja działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku będzie wymagała zaangażowania środków finansowych z różnych źródeł, w tym środków własnych gminy oraz źródeł zewnętrznych, w szczególności środków europejskich, krajowych programów wsparcia oraz funduszy celowych. Należy zaznaczyć, że Strategia nie stanowi katalogu zamkniętych przedsięwzięć, lecz wyznacza kierunki rozwoju miasta i ramy dla realizacji działań odpowiadających na zidentyfikowane potrzeby społeczne, gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe. W związku z tym finansowanie poszczególnych przedsięwzięć będzie uzależnione od aktualnych możliwości budżetowych miasta, dostępności środków zewnętrznych oraz pojawiających się instrumentów wsparcia na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim.

Do potencjalnych źródeł finansowania Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku należy zaliczyć:

- dochody własne gminy, w szczególności dochody z podatku od nieruchomości oraz dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych;
- środki pochodzące z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego, w tym z programów finansowanych przez Samorząd Województwa Śląskiego;
- środki pochodzące z budżetu państwa, w tym z programów w obszarze pomocy społecznej, ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- środki pochodzące z funduszy celowych;
- fundusze unijne z programu regionalnego oraz krajowych programów operacyjnych, m.in.:
 - Fundusze Europejskie dla Śląska 2021-2027,
 - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) z zakresu gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu,
 - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) z zakresu projektów naukowo-badawczych, innowacyjnych oraz podnoszących konkurencyjność lokalnej gospodarki;
 - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) z zakresu poprawy sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia,

- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) z zakresu rozwoju cyfryzacji, w tym e-usług oraz wzmacniania cyberbezpieczeństwa,
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) z zakresu działań informacyjno-promocyjnych, szkoleń dla beneficjentów korzystających ze środków funduszy unijnych oraz rozwoju systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych;
- środki sektora prywatnego, w tym realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego;
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych np. tarczy antykrzysowych;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, m.in. kredyty, pożyczki, emisja obligacji.

Do oceny możliwości realizacji Strategii Rozwoju Gminy Wojkowice do 2030 roku niezbędne jest wyznaczenie ram finansowych, tj. określenie skali wydatków i możliwości pozyskania środków na ich pokrycie. Podstawowym narzędziem służącym do oceny potencjału finansowego jednostki samorządu terytorialnego jest wieloletnia prognoza finansowa, która prezentuje m.in. przewidywane dochody, wydatki oraz możliwości inwestycyjne jednostki w kolejnych latach.

Poniższa tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych Miasta Wojkowice w okresie realizacji Strategii. Z przedstawionych danych wynika, że Miasto Wojkowice w latach 2026-2030 osiągnie łączne dochody w wysokości 315,6 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych wyniosą ponad 192 mln zł, a z podatku od nieruchomości – 50,8 mln zł. Z kolei prognozowane wydatki wyniosą łącznie ponad 310 mln zł, a rozchody – około 8 mln zł. Szacowany potencjał inwestycyjny (wydatki majątkowe), tj. wartość, która pozostanie do dyspozycji, po pokryciu bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) i spłacie zaciągniętych zobowiązań (rozchodów) ukształtuje się na poziomie 17,9 mln zł.

Tabela przedstawia również możliwości Miasta Wojkowice w zakresie obsługi i ewentualnego zaciągania dodatkowych zobowiązań. W całym analizowanym okresie prognozowana faktyczna obsługa zadłużenia pozostanie znacząco poniżej wartości maksymalnych. Oznacza to, że Miasto Wojkowice zachowa bezpieczny margines, pozwalający na utrzymanie zdolności kredytowej oraz możliwość finansowania części przedsięwzięć rozwojowych przy wykorzystaniu zwrotnych źródeł finansowania, jeżeli zajdzie taka potrzeba.

Tabela 7. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii (tys. zł)

Wyszczególnienie	2026	2027	2028	2029	2030	suma
Dochody ogółem, w tym:	66 378,2	64 010,0	60 790,0	61 660,0	62 780,0	315 618,2
<i>PIT</i>	<i>36 972,8</i>	<i>37 520,0</i>	<i>37 820,0</i>	<i>39 180,0</i>	<i>40 580,0</i>	<i>192 072,8</i>
<i>podatek od nieruchomości</i>	<i>9 700,0</i>	<i>10 440,0</i>	<i>10 150,0</i>	<i>10 200,0</i>	<i>10 300,0</i>	<i>50 790,0</i>

Wyszczególnienie	2026	2027	2028	2029	2030	suma
<i>dochody majątkowe</i>	5 867,2	3 000,0	0,0	0,0	0,0	8 867,2
Wydatki ogółem, w tym:	67 556,7	62 490,0	58 870,0	59 940,0	61 181,3	310 038,0
<i>wydatki majątkowe</i>	9 556,1	4 790,0	640,0	1 130,0	1 741,3	17 857,5
Rozchody	1 220,0	1 520,0	1 920,0	1 720,0	1 598,7	7 978,7
Maksymalna obsługa zadłużenia ¹	7,85%	6,60%	7,30%	6,18%	5,44%	-
Faktyczna obsługa zadłużenia ²	4,32%	4,35%	5,05%	4,58%	4,08%	-
<i>Różnica między maksymalną a faktyczną obsługą zadłużenia</i>	<i>3,53%</i>	<i>2,25%</i>	<i>2,25%</i>	<i>1,60%</i>	<i>1,36%</i>	-

¹ Dopuszczalny limit spłaty zobowiązań określony po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ustawy o finansach publicznych, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z poprzednich lat).

² Relacja określona po lewej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ust. 1 ustawy o finansach publicznych (po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok).

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XXIV.184.2026 Rady Miasta Wojkowice z dnia 16 marca 2026 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Wojkowice na lata 2026-2039.

Przedstawione dane wskazują, że sytuacja finansowa miasta umożliwia realizację założonych kierunków rozwoju przy zachowaniu bezpiecznego poziomu zadłużenia. Należy jednak zaznaczyć, że skala nowych inwestycji będzie w znacznym stopniu uzależniona od pozyskiwania środków zewnętrznych, w szczególności krajowych i europejskich, które mogą istotnie zwiększyć potencjał inwestycyjny miasta i przyspieszyć realizację założonych celów.